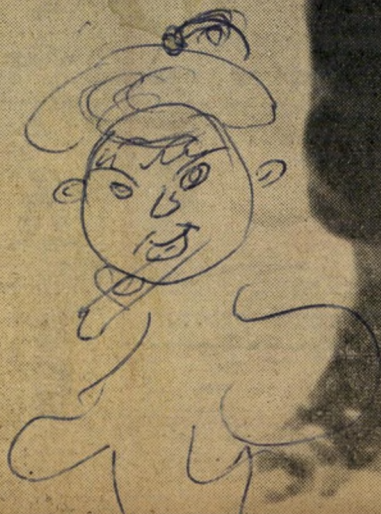


העולם הזה



שלג
בירושלים

קמ" 1008
ה' אדר א'
תשי"ז
6.2.1957
שנה 20
המחיר
400 פ"ר



העורך הראשי:
אורי אבנרי

ראש המערכת:
שלום כהן

עורכי-משנה:
רוב איתן, אורי סלע

עורך תכנית:
אהרון צור

עורך כיתוב:
סילבי קשת

עורך המערכת:
צלם המערכת:
אריה קרו

כתב בכיר:
אלי תבור

חברי המערכת:

ישראל ביבר, ניצה גבי, שיע גלור, לילי גלילי, דוד הורוביץ, רותי ורד, רוגי וזהר, אברהם חרסון, אוסטר סאבור, אלכס מסיס, אביבה ססו, עמוס קינן, שלמה קרו.

העתון הנקרא ביותר במדינה

רצוב גליקסון 8, תל-אביב, 1970/26785, ת.ד. 136. מען למברקים: "עולמפרס". המוציא לאור: העולם הזה בע"מ. דפוס משה שחם בע"מ, ת"א, 20. 62239. ההפצה: דוד סופל ובניו, תל-אביב. המערכת איננה אחראית לתוכן המודעות.

2.6.72

שטיינברג אמר את האמת. הוא נפל קרבן למזימה שפלה ומלוכלכת. מאותו רגע היה ברור לי כי עלינו להש-תמש בכל השפעתנו כדי לעזור לשטיינברג להוכיח את צדקתו. העמדות לרשותו ללא היסוס את עמודי העולם הזה, כדי להסביר את דעתו על הפרשה. כתבתו הגדולה, שפורסמה בגליון העולם הזה (991), עוררה זעזוע עמוק לא רק בציבור הרחב, אלא גם

בימי השיא של המערכה הסטוריסטית נגד העולם הזה, לפני שנה וחצי, אחרי הטלת חי-פצות למשרד המערכת ולדפוס, הצביה מ"ש-טרת ישראל שומרי-ראש לכמה מחברי המע-רכת. מאחר שתפקיד השומרים האלה היה, בין השאר, להתחקות על צעדיו ולבדוק עם מי אנו נגשים, היה זה טבעי שנשלחו אליי-נו טובי הבלשים של מדור הביטחון.

את הור"ים על פגישותיהם של עורכי העולם הזה ושיטות פעולתם (במידה שלא הצלחנו להסתירן מפניהם) מסרו לוועדה חשאית מיוחדת, שהוקמה במסגרת המשטרה כדי ללחוץ בהעוסק הזה. חברי וועדה זו היו מאיר גובי, המקשר עם מנגנון החושף, ויעקוב קנה, סגן מפקד המחוז. על שטיינ-ברג, שהיה מפקדם הישיר של בלשים אלה, לא סמכו אנשי הצמרת גם אז בענין בזוי זה, שכל מטרתו היתה לעזור למשטר ה-שחיתות של אבא חושי ולשטש את עק-בות מניחי הפצצות.

הסודיות היתה כה רבה, עד שאפילו הוצאותיהם הפרטיות של הבלשים בפעולה זו שומרו על-ידי גובי עצמו, מחוץ למעגל הרגיל של השגרה המשטרית. יש להניח כי הכספים באו מתקציב מנגנון החושף.

במשך שבועות ארוכות בליתי 24 שעות ביממה עם שומרי-ראש, סמלי הכולטת ש-ליו אותי בשלוש משמרות ליום. איראפרס לבלות שעות כה ארוכות במחיצתו של אדם מבלי להכירו ולהתידד עמו. כי ההתידד עם בחורים אלה, וביחוד עם שנים מהם: הסמי-לים מנשה ברידיין ודוד לייבוביץ.

כאשר אסרה המשטרה את שטיינברג, בר-דיין ולייבוביץ, הופיע בביתו בלילה בלש אחר, שגם הוא נמנה בשעתו עם שומרי-ראש. הוא מסר לי, כעובדות מוסמכות, את כל חומר ההאשמות נגד השלושה, שעוד היה אז סודי. לא היתה לי סיבה לפקפק ב-כנות האיש.

ניסיון לבדוק את אמיתות הפרטים. בכל משרד המשטרה אישרו אותם. כך פורסמו את הור"א הראשון על פרשת שטיינברג (העולם הזה 978). שהכיל את כל האשמות המשטרה נגדו ונגד עוזריו. עשינו זאת בלב-בבד. את שטיינברג לא הכרנו היטב, אבל את שני הסמלים הכרנו וחיבבנו. חשבו שאין לנו ברירה, וכי עלינו להקריב גם רגשי ידידות למען האמת.

★ ★ ★

עברו כמה שבועות, עד שהרגשנו כי נפלנו לתוך מלכודת גאווית שהוטמנה לנו. לא נשאר ספק כי אותו סמל נשלח אלינו על-ידי ראשי המטה הארצי, אויבנו המוש-בעים של עתון זה, שהשתמשו למטרה זו דקא באיש שהיה ידוע לנו כאחד משומרי-ראשנו ושלח שדנו בו. כך השיגו כי דוד קא העולם הזה היה העתון הראשון שפירסם את השמעותיהם על שטיינברג.

כאשר יצא שטיינברג מן המאסר, היה צריך לכעוס עלינו. הוא לא עשה זאת, כי האמין בתום לבנו. תחת זאת בא באחד ה-ערבים הראשונים אל ידיתי וסיפר לי את כל הפרשה. לא רשמתי רשימות, כי הדברים לא נועדו או עדיין לפרסום. שטיינברג רצה רק לשכנע אותנו בצדקתו.

זוכרני שבאותו לילה ישבתי כמה שעות בכסאי וניסיתי להעביר בראשי את כל ה-אפשרויות. ניסיתי להניח ששטיינברג משקר. שום דבר לא עזר. ההגיון הפנימי של ה-דברים השאיר מקום רק למסקנה אחת:

מכתבים

...ואת בני, העזה המורה להחזיר הביתה בכוחש פנים, מפני שהוא לא הביא את תרומתו השבועית לקופסה הכחולה!

אופירה הופמן, נתניה

...זה נוכל ארמזה זה נוכל נפשו שמואל בראור, תל-אביב

קריאת היכנס

עתים נראה שמאיר יערי מכתב את ח-מאמרים לעורך. לעתים קרובות יותר, קשה שלא להאמין ששמואל מיקוניס, האנטישמי-הוא, ורק הוא הכותב את המאמרים, ומדור המכתבים עלה על כולם. מתייחסים שהודרת עם השקפותיהם החרטניות, תפסו את מ"ש בית המקום במדור זה. בכדי לצאת ידי חובה, חקעמם בין השאר איזה מתנגד אחר או שניים, מחשש עין הרע, וזה בולט מדי שבוע בעתון, עד כדי זוויעה!

יצחק י. הלל, ירושלים

לא מזמן, התפתח וויכוח בחברה שלי, אר-דוד העולם הזה. היו שמענו כי אהרן וואר-שחורתי וכי הפסמיוס הפוליטי שלכם מ"ש-ריו את רוח העם. ואילו אני - ואתי רוב הנוכחים - סברתי כי אתם עושים שירות טוב למדינה, בזה שאתם מפורסמים אשליה מסוכנות הן ביחס למצבנו הפוליטי והן ביחס לאותם המנהיגים שיצרו אותו ואשר עליהם לפעול למען פתרונם.

עמדה זו שלכם, בולטת במיוחד במערכה הפוליטית הנוכחית ואני מצוין בנאוה כי-מטרות אתם חושפים את החולשות והתי-נאים הקשים, הרי שאינכם בין התבוסנים האומרים כי עלינו להוריד את דגלנו ול-היכנע. להיפך, במאמר המשווה את ישראל לאותה קרבת (העולם הזה 1007) הרי אתם קוראים: "פנו את הסיפון" שהיא, כידוע, קריאת היכנס לפעולה.

נחמיה רוטמן, חולון

מיהורו של שמחון

עוד לפני ארבע שנים עסקתי אחרי משפט הרצח של מירה ארצי (העולם הזה 1006) וקשה היה לי להאמין שחיים שמחון ביצע את הרצח. למרות שאינני מכיר אותו אי-שית, הרי הוא היה ידוע בתור "הרס"ר של צה"ל וקשה היה כפליים להעלות על הדעת שאיש כזה עשה מעשה כה שפל.

עתה, הינו מציע - בעזרת עלונכם - שתקום וועדה ציבורית למיהורו שמו של שמחון, על-ידי חידוש המשפט, ואחר-כך, כי אשר יזוכה, לפנות לרמטכ"ל שיחזיר לו את דרגתו ואת מקומו בצה"ל.

דוד אמסו, מושב בורנתא

בהיותי אחר

בהיותי אחר מפיקוריו לשעבר של שמחון, הנני רואה לעצמי חובה נעימה לברכו על המאורע המשפט של שחרורו, ול-אחל לו הצלחה במאבקו הצודק.

אהרן אשכנזי, תל-אביב

אח אל אח

ברור שההגדרת תקציבו של המדור הערבי בעל ישראל (העולם הזה 1004) עשויה ל-שפר בהרבה את שירותיו למדינות הער-ביות. ידוע לי כי ישנם כוחות רציניים מאד בשטח זה, ביחוד בין היהודים שהגיעו מעיראק וממצרים, אולם עלינו לזכור כי שירותיו אלה יהיו מופנים לא ליהודים דוברי ערבית, כי אם לעמי ערב, על כן, חובה על שירות השידור לגלות ולספק כו-חות אינטלקטואליים ואמנותיים מעולים, כי קרב ערביי ישראל עצמה, שגישתם אל אחיהם מעבר לגבול תהיה הרבה יותר מ-עית ויעילה.

אליהו חסן, בתים

מיוז השבויים

בראבו גדול למי שכתב את הרשימה על ביקורי הקצינים המצריים בישראל (העולם הזה 1007). בראבו עוד יותר גדול למשרד החוץ, שידע - זו הפעם הראשונה - לנצל הזדמנות בלתי-חוזרת, לפעולה חיובית בין הערבים כל הכבוד.

נתן שופמן, ירושלים

נמצא עבר אל-נאצר, שרק היה מכותר בישראל, חולל מהפכה בארצו, בטובו מן-ההיות. מי יודע מה יעוללו אותם מאות הקצינים שראו את פני ישראל האמיתי? שמואל חנניה, תל-אביב

ואת השבויים שלנו עינו בקהיר נורית סל, טבריה

מי מעוניין בשלום? ציינתם (העולם הזה 1006) כי אני קידמ-תי לפניכם בהצעה, להקים מיניסטרוניס מיוחדים לשלום בכל מדינה, לשם טיפוח יחסי שלום בין העמים. בוודאי תתפלאו לשמוע, כי גם לפני היה אחר, שהציע מעין ההצעה הזאת, והמציע מפורסם כמדינאי יהודי גדול בארצות-הברית, הלא הוא מר כנרנד ברור.

לפני עיני עמד המצב מי ומה מכ-ריעים היום על הכרזת מלחמה. זוכר אני ביחוד מה שקדם למלחמת פרוסיה וצרפת, בשנות השבעים של המאה הקודמת. חמקור היה ספר זכרונות של ביסמרק. ושם מסופר כי ביסמרק, מולטקה ופון רוחן ישבו בבית קפה אחד, וביסמרק שאל את מולטקה אם הוא בטוח שאם הפרוץ מלחמה עכשיו בין פרוסיה וצרפת, פרוסיה תנצח. מולטקה ה-שיב בחיוב: אן נתקבלה ההחלטה מביסמרק ומסרוהו שהיה אז שר-ההסכנון, ומולטקה ה-היה ראש המטה, לחתום את המלחמה. מכיוון שוילהלם היה מהסס, היה צורך לזויה איזה מלגמה, בכדי להביא את נפול-יאון שיעליב את ווילהלם הראשון, בכדי ש-ינפליאון יוכרז להכריז מלחמה - המלני רמה המפורסמת מאמס. פה אנו רואים כי רורות אחר מולטקה אנשים עוללו את המל-חמה ואף אחד מהם לא היה מעוניין, מצד תפקידו, לשמור על השלום. אלה שבקיאים בזמן האחרון ויודעים מה שקרה, יוכלו ל-כור מאורע שאינן אחר הללים על המלחמה, מבלי שנמצא בתור הממשלה אדם אחראי לשמירה על השלום.

רבי בנימין, מערכת "נר", ירושלים

פני הדוקטור

קראתי בענין רב את מה שכתבתם על ה-משפחות המצריות שהיו כלואות בעזה (העולם הזה 1005), וביחוד מה שכתבתם על הרופאה ד"ר פתחיה חסונה. אשר אותה אני מכיר מזה שנים רבות. מה שכתבתם לציין הוא שד"ר



שבויה ד"ר פתחיה חסונה ובנותיה

פתחיה נולדה וגדלה בעזה. אתם אומנם כתבתם הרבה עליה, אבל לא נתתם תמונתה. מערף ראוק, עזה

העולם הזה משלים את חסר (ראה תמונה).

הקרן היה וקיימת ספורדנס על עסקיו הפרטיים-לאומיים של יוסף נחמני (העולם הזה 1007) בא באחרון של שמונה שנים. כי מאז קום המדינה, ה-מוסר הזה ששמו קרוקייסמילי-ישראל אין לו יותר מקום תחת השמש!

אליהו שולץ, חיפה

...עוד כמה זמן תהיה קיימת הקרן ה-קיימת?

מרים בר, תל-אביב

אם להאמין לספרי הקודש: הקרן קיימת לעולם הבא.

נחמני הוא אמנם רג די שמו, במסמיו העכורים של המוסד המיושן זה. אבל הוא רחוק מאד מלחיות חלוותו הכי גדול. שהרי כל אחד יודע מיין מסריה הדגן

רובנס חסון, בתים

עלילות סיני

בתחרות החיילים, משתתפי מיכצע סיני, על הסיפור האישי הטוב ביותר של המלחמה, שהוכרז עליו במקום זה לפני חודשיים, זכה במרס הראשון שמשון עופר, קצין ביחידה קרבית שהשתתפה במיכצע, על סיפורו

„עקבות בחול“

הסיפור, מיסמך מוזעזע שה אישימיוזאים שנאבק עם כל חוזות המלחמה, יפורסם בגליון קרוב של „העולם הזה“. באות הערכה, החליטה המערכת להכפיל את הפרס המובטח, שיוצק עתה לסכום של 200 ל"י.

אורי אבנרי

קציין א ציד

קציין מצרי אחד, מכין שבויי הסיבוב השני, בחר להישאר בישראל. הוא תח' לט החלטה זו אחרי שסייר בארץ ובא בר' ברים עם אורחיה.

סנונית אחת אינה מביאה את האביב, וקציין מצרי אחד אינו מביא את השלום. אולם הוא משמש עזרת חיה לאפשרויות האדירות הגלומות במיבצעי הסברה נכונים. אני משתמש במלה זו — "הסברה" — מתוך היסוס מסוים. מאז פירסם עתון זה את מאמרו על "פשע הטימטוס", שחשף את הכשלונות והבזיונות של ההסברה הישראלית, הפכה הקינה על כשלונות ההסברה כי מעט לאופנה.

אפילו דויד בן-גוריון, באחת ההופעות ה' מברדות ביותר בכנסת, ראה חובה לעצמו להזכיר על ליקוייה, ומצא להם הסבר משכ' נע: הוא היה חולה. וכאשר ראש-הממשלה ווודה, הרי התעמולה חולה יחד עמו, היא שוכבת במיטתה, אומללה וקודחת. כי רק דויד בן-גוריון בכבודו ובעצמו יכול לספל בוסתן מדינת ישראל. כך, על כל פנים, סבור דויד בן-גוריון.

מכל הקינות וההאשמות, מתקבל הרושם שכל כשלונותיה של המדיניות הישראלית אינם אלא כשלונות ההסברה. די לתקן את מכות ההסברה, לסובב בורג פה וגלגל שם, והכל יבוא על תיקונו. פשוט ירוש סכנאי. זהו פיתפוט מסוכן. ומאחר ש' עתון זה היה הראשון שגינה את אפסיות ההסברה הישראלית, מו' טב שנחיה גם הראשונים להבהיר את המושגים ולהחזיר מאשלות.

★ ★ ★

הודשים מעשים לפני תום מלחמת ה' עולם השניה הופתעו חיילי הצבא ה' נאצי כאשר בקעו ממקלטי הודיו שלהם דב' ריה של תחנה חדשה. היא קראה לעצמה "תחנת-הורמאכט אטלנטיק" והיתה גרמנית לכל דבר. היא הילכה את הפיר, שידרה את הודעת-היום של המטכ"ל הגרמני, קיללה את האוייב האנגלו-סאכסי והבולשביסטי.

אולם היא היתה שונה מכל תחנה שדיברה עד לאותו רגע אל החייל הקרבי הגרמני, שישב רועד ורעב בשוחתו. כי היא נתנה עצות למנהיגים הנאציים כיצד להתחיל ב' חיים חדשים בארגנטינה, מסרה פרטים על הנזקים שנגרמו בערי גרמניה כתוצאה מ' הפצצות מטוסי המערב, ועל אותות ההצ' טיינות שחולקו באותו שבוע לקציני העורף ששיבו במשרדיהם החמים.

מקומה של תחנה זו היה בלונדון. קרייניה היו גרמנים אנטי-נאציים. התוכניות שלה היו דיסה גאונית של אמת ושקר.

תחנה זו לא עסקה בהסברה. היא עסקה באחזתה הבלתי-יחיד קית: המלחמה הפסיכולוגית. קיים הברל עמוק מאד בין השתיים.

★ ★ ★

המלחמה הפסיכולוגית אינה באה להסביר דבר לאיש. אין היא באה לר' כוש נפשות לאידיאלים. יש לה תפקיד אחר. כל תברה אנושית בנויה על בסיס דק מאד של אומון הדדי, ועל הסכמתם האילמת של כל חלקי האוכלוסיה לכמה דברייסוד עיקריים. יכולים וצריכים להיות בחברה בריאה חילוקי-דעות עמוקות, ביקורת של עתונות חופשית ותחרות בין מפלגות. או' למ מתחת לכל אלה ישנו בסיס משותף: אהבת המולדת והנכונות להגן על המדינה.

מי ששובר יסוד זה, הריחו מי שחרר כוחות-הרס נוראים, ברומה לפיסיקאי המפצל את האטום. וזו מגמתה של המלחמה הפסיכולוגית. היא מבקשת לערער את היסוד המשותף של האוייב, להקים במחנהו איש כנגד רעהו, עדה נגד עדה, מעמד נגד מעמד, חזית נגד עורף. שידורי התחנות הערביות בשפה ה'

עברית משמשים דוגמה מודרנית נאה לכך. גאונית-התעמולה הנאציים האמינו, בשעתה, שאפשר לכבוש את העולם בשיטות אלה. אולם שנים ארוכות של מלחמה חמה וקרה הוכיחו כינתיים כי היתה זאת הערכה קיצור' גית מדי. למלחמה הפסיכולוגית אין רגליים ארוכות. היא יכולה להשיג הישגים מספיעים בימי מלחמה, כאשר היא מדברת אל צבא מובס ואל מדינה העומדת על סף ההתמו' טטות. היא נותנת את הדחיפה האחרונה ל' גוף המט ליפול. אולם אין היא מסוגלת ל' השיג דבר נגד מדינה שמצבה אינו מיואש.

חוששני כי רבים מן המדברים כיום על הצורך בהגברת ההסברה הישראלית, אינם מתכוונים אלא לתעמולה מסוג זה. אולם שום טו' בה ארוכת-טווח לא תצמח מכך. יתכן שבשלבים מסוימים של מלחמה אפי' שר היה, תוך השקעת מאמצים רציניים,

המיסיונר הדתי, שיצא אל הגיוגל כדי ל' הפיץ את האמונה בין הילידים, כשהוא משוכנע בתוס'לב שהוא מביא להם את ה' גאולה בעולם הבא. אפילו מטורף כמו היט' לר לא יכול היה לשכנע אומה בת 80 מיל' יון נפש, לולא האמין בכל נימי נפשו ה' מוסרעת שהוא נושא רעיון נכון: שהגזע ה' הוא הגורם העיקרי בעולם, וכי הגזע ה' גרמני עולה על כל שאר הגזעים.

אלה הם, על כן, שני התנאים בל יעברו לתעמולה טובה: רא' שית, היא צריכה להיות נושאת של רעיון חיובי. ושנית, רעיון זה חייב להיות חיובי לא רק לגבי בעל התעמולה, אלא גם לגבי ה' ציבור שהתעמולה פונה אליו. אם פלוגי רוצה לשכנע את אלמוני ש' עליו למסור לו את ארנקו ולהת'



כוח מול כוח.

אבר, מוטב שישתמש באקדח ולא בתעמולה.

★ ★ ★

ב' כן, מכונת ההסברה הישראלית דומה לגרוטאה חלודה. אולם היא לא החלידה מחוסר מכונאי מוכשר. היא החלי' דה מפני שאין לה תומר-דלק. וכאשר אין דלק, לא יוזז ממקומו גם הקאדילאק ה' משובלל ביותר, מודל 1957.

הדלק למכונת התעמולה הוא קו רעיוני ברור, חמוכן היטב לכל חזקיה, ואשר כולם מאמינים ב' צדקתו.

דיברנו לא פעם על הצורך להקים במדינה "מטכ"ל לבן". מספקה עליונה שתרכו את כל מאמצי המדינה לכיבוש השלום. תהיה זאת טעות מרה אם מישוה ישלה את עצמו שהכונה רק לחבורה של טכנאים, למנגנון של תועמלנים, סוכנים, קריינים ועתונאים. תפקידו הראשון של המטכ"ל הזה יהיה ב' דרג הרבה יותר גבוה: עליו יהיה לגבש כמה תשובות ברורות לבעיות היסוד של קיום ישראל במרחב השמי.

כיום אין שום תשובה כזו אף לאחת ה' שאלות החשובות. בהעדרה, שום תעמולה ישראלית רצינית כלפי העולם הערבי אינה אפשרית. אפילו המאמץ הקטן המושקע כיום

בשטח זה, מתבזבז כולו מחוסר תכלית. כמו גידוד לוחם, ששכחו לתת לו יעד, ושכל מפקד-מחלקה בו פועל ככל העולה על רוחו, מתפורת תעמולה זו בעשרות כ"י חונים, שכל אחד מהם מבטל את השני. הרמקוד הטוב ביותר אין לו ערך אם אין מה להשמיע בו.

★ ★ ★

מ' שמשווה כיום את שידורי ישראל בערבית לשידורי קאהיר בעברית, ימצא שהם דומים אלה לאלה מבחינה חשובה אחת: אין הם מציעים שום פתרון למצב ה' קיים. הערבים מתמוגגים בתאור "משטר הדיכוי של בן-גוריון", וישראל מטיסה נגד "ההיטלר של מצריים". המסקנות אפס. במקרה הטוב ביותר אומרת התעמולה ה' ישראלית: "עזבו אותי במנוחה! הניחו לי לחיות בשקט ולעסוק בעניני, קבלו את הסטטוס קו כמו שהוא, נחתום על הסכם, ושלום על ישראל."

אולם הסטטוס קו במרחב הוא מצב של מלחמה. מלחמה זו לא נולדה אתמול, ולא פוצה במקרה. היא נולדה לפני שני דורות, כי אשר תנועת-השיחורר העברית התנגשה הן בזמן והן בשטח עם תנועת-השיחורר של עמי ערב, ש' היא חלק מתנועת-השיחורר הכל' לית של עמי אפריקה ואסיה. היא הולכת ומחריפה משנה לשנה.

זהו המצב האובייקטיבי. זוהי בעית-היסוד התובעת פתרון. שום הסברה ישראלית רצי' גית לא תתכן במרחב השמי (וגם לא בעולם הרחב או בעצרת אר'ים) כל עוד לא תגבש ישראל אידיאה ברורה, כנה ומשכנעת ש' תשמש מענה לתביעה היסטורית זו.

האם מוכנה ישראל להשתלב במאמצי עמי ערב לשיחורר לאומי וחברתי, ועם התנועה הכללית של עמי אפראסיה? האם היא מו' כנה להשתתף במסגרת כללית של איחוד העמים השמיים? אם כן, מה בסיסו ה' רעיוני, הפוליטי והחברתי של איחוד כזה? האם ישראל מוכנה להטות שכס אחד למל' חמה באימפריאליזם הזר, יבוא מניין שיבוא? כל אלה שאלות מופשטות בזירה הפוליטית. אולם הן שאלות מעש' יות, רחופות ובעורות לתועמלן המדבר אל עמי ערב. כי התשובות ישמשו הנחיות להגבת ההסברה הישראלית על אלק ואחת שאלות ש' יובייסום.

ובעיקר: רק כשהיו תשובות מגובשות כאלה, תוכל התעמולה הישראלית לרכו את כל מאמציה בנקודת-מוקד אחת: בציר תמור' נה ברורה, מלהיבה ומושכת של המציאות החדשה אשר תשרור במרחב אם יתקבל מצעה החדש של ישראל על דעת עמי ערב. בלי תמונה אידיאלית כזאת, שום תעמולה אינה שווה כקליפת השום.

★ ★ ★

ש' וב' ושוב יש להזהיר: המדובר אינו במשהו טכני, בהתחכמות חדשה. אפי' לו תמנה ישראל מח, סוף סוף, שר לעני' יני המרחב, לא די יהיה בכך ששר זה יחבר מצע רעיוני וימסור אותו לתועמלניו.

המדובר במשהו הרבה יותר יי' ציני והגיוני: בהכרעה לאומית יסודית על עתיד המדינה והאומה ברורות הבאים. על מנהיגי החבי רה הישראלית לזרוע ולגדל הכי רעה זאת: מנהיגי חיום — או מנהיגי המחר.

כאשר יתחיל תהליך זה, תוכל ישראל ל' שכנע לא רק קציין אחד, שהיו לו מן הסתם כמה וכמה סיבות פרטיות משלו לכפור במשטרו של גמאל עבד אל-נאצר. היא תוכל לדבר אל המיליונים מקובלנקה ועד מוסול — לא כקול קורא במדבר, אלא כקול ה' מואזין בצריח המסגד, שיש בפיו בשורה מרוממת לבבות.

• ייעושה נסיון רציני להוריד את רמת-המחיה בארץ, אם תופה אמריקה להטיל מצור כלכלי על ישראל ואם ביגיי ויועציו הגיעו לכלל הכרה שהדבר דרוש, אחרי שנוכחו לדעת כי גם במקרה שמיצרי אילת יישארו פתוחים לא יגיע המסחר השנתי עם אסיה אלא לסכום של 30 מיליון דולר מקסימום (כולל העברת נפט בצינור חדש דרך ישראל והגדלת ייצוא המחצבים), בעוד שהפער בין הייצוא והייצוא מניע 200 מיליון דולר לשנה.

כדי לחסל פער זה, דרוש להגדיל את הייצוא ב-500 מיליון דולר לשנה, כדי שהערך חמוסף יגיע ל-200 מיליון. מאחר שדבר זה אינו ניתן לביצוע, ואין שום סיכויים להגדלה ניכרת של הייצוא (פרט לסעיפים קטנים כגון אפרוחים, אבוקדו ודורים וכו'), וגם הסיכויים להגדלת הייצוא לתוצרת עצמית קיימים רק בכמה שטחים (כגון תירס למספוא) אין, לדעת יועצי ביגיי, ברירה אלא להוריד את רמת-המחיה.

אולם יתכן כי תוכנית זו תיכשל מטעמים פוליטיים פנימיים, ברנע שישראל תיסוג מעזה ושארם אלישיך, והעזרה האמריקאית תחדש. אם שוב יזרמו הדולרים לארץ, יהיה קשה מאד ליועצי ביגיי להתגבר על התנגדות מפלגות השמאל והאגף השמאלי של מפא"י עצמה, והמצב יחזור לקדמותו.

העם

שקט ברוטרי

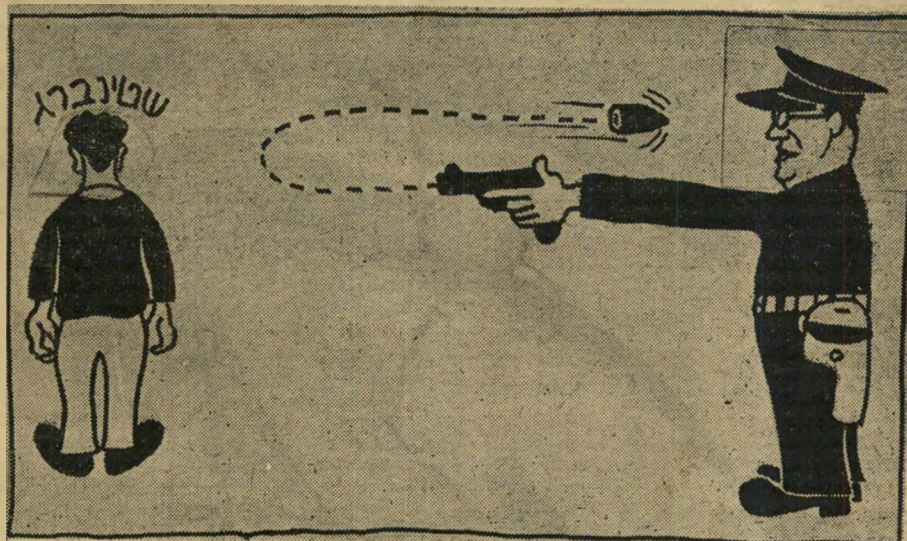
בהרי ירושלים החל השלג נמס. תמונת החלום של מגדלי עיר-הקודש ובניגיה ההיסטוריים, מכוסים בשיכבה לבנה עבה של שלג סיבירי, החלה נמוגה.

ההמונים, ששיחקו בקרבות כדור-שלג או בהקמת גלמים, שכחו בשמחתם האנושית הפשוטה כי רחוק מהרי ירושלים וצפת סור ערת סערה אחרת, חשובה הרבה יותר: ה"סערה הפוליטית באו"ם. כדור-השלג שהוח" לפו שם היו מילוליים, וכמה מן הגלמים היו מסוכנים מאד.

כשם שילדי ירושלים התפללו שהשלג לא יפסיק, כן התפללו מדינאי ישראל כי הקפאון הגדול יישאר בתוקפו בבנין הענק בניירורק. כל עוד לא יזוו שם הקרה, כל עוד יישאר הכל ללא שינוי, ידה של ישראל על העליונה. כי בידי ישראל העובדות ה"צבאיות" החזקות של עזה ושארם אלישיך. כל הפשרה עלולה להיות לרעתה.

למרבית המזל, עוד נמשך השקע הברור מטרי באו"ם. אולם העין הדואגת כבר יכלה, השבוע, להבחין בעליית הטמפרטורה הפוליטית, שתפסיק את הקפאון (ראה להלן).

חדשות צבר



"קלע למטרה"

• לקראת החמי' רת המצב הפנימי, ינסה ביגיי להשיג שיתוף פעולה גם של האופוזיציה לי קו מוסכם. לצורך זה יתחיל לקיים שיחות מ"י מידות, ויתכן כי במ"י רוצת הזמן יציע להקים גם מועצה לאומית על-יונה מיעוטה, בהשתתפות כל המפלגות, מלבד מק"י.

• פעולה מוגדרת יותר ינקוט בי-גיי ביחס למפ"ם ואחדות העבודה. מסרת השיחות: סיכום מעשי של הגישושים הי

מוקדמים בדבר הקסת חיות פועלית משותפת

בכנסת — ולטווח ארוך, הופעה משותפת של שלוש המפלגות הפועליות בבחירות הבאות.

• שינויים אישיים צפויים בנציגות מפא"י בממשלה. שני שרים, שר המשטרה בכור שיטריט ושר החקלאות קדיש לוז, יבקשו להשתחרר מתפקידם, מסיבות אישיות. במקומו של קדיש לוז יועץ, כנראה, עמי אסף, המכהן עתה כסגן שר החינוך והתרבות.

על ירושם של שיטריט בממשלה, — אם כי לא כשר משטרה דווקא — טרם הוכרז סופית, אם כי ברור שגם הוא יהיה מבני עדות המזרח.

• שר המנים ירוש מהעיריות לצמצם באופן ניכר את הוצאותיהן לשנת הכאה. הנמקתו של השר: משרד הפנים לא יוכל לשאת בחלק המוטל עליו בתקציבים העירוניים, עקב צימצום כללי בתקציב הממשלה עצמה. העיריות יידרשו לקצץ את טעיפי תקציביהן, לפי שיקוליהן.

• תסכוכת ערתית-דתית מסתמנת באופק. בין העולים שהגיעו לאחרונה ממצרים, נכללו גם כמה מאות קראים, שחתיקו בזאת את מרכז עדתם לישראל. סירובה של הרבנות להתיר את חרם רבי סעדיה גאון, שהוטל לפני 1190 שנה על הקראים, עשוי לעורר רוגז רג והתערבות מצד סיעות שונות בכנסת, שיאיימו לשלול מהרבנות את השליטה הכלכלית בחוקי האישות.

• לא תהיה הגנה אחירה במשפט כמ"קאסם. כאשר ייפתח המשפט, יתפלגו תנאשמים בהתאם לדרגות, ינהלו מערכות נפרדות בהתאם למעמדם, כאשר השאלה העיקרית תהיה: מי נתן פקודה למי.

• מנהיגי מרר המהנדסים של השנה שעברה, יזכו בהבטחת אמון ניכרת מצד הברוהם למקצוע. בבחירות לועידה השלישית של המהנדסים, שתיערך בשבוע הבא, ואשר לקראתה מתמודדות חמש רשימות, תקבל רשימת "לקידום המהנדס" מספר קולות גדול, למרות שאין מאחוריה שום מפלגה. הדבר יזגיש מחדש את העובדה שבעלי המקצועות החופשיים בהסתדרות מחשיבים את מאבקם המעמדי יותר מהאינטרסים המפלגתיים.

• אם יש ברצונך לרכוש דירה, מוטב שתמהר. מחירי הדירות יעלו בהרבה אם יבוסל בקרוב מס שבח מקרקעין. מס זה, שהיה בלתי-צודק מפני שדרש מן הסוכר לשלם לממשלה אחוז מעליית-המחירים שנגרמה גם על-ידי ירידת ערך הכסף, יוחלף במס רוחי הון בשעור עגול של 25% ממחירו של כל נכס שנמכר.

והחלטה המטילה על מוכרי האר"ם לבוא בדברים עם שני הצדדים כדי לברר מה אפי שר לעשות למען השלום.

מבחינה מסוימת היה זה נצחון ישראלי: לא נקבע גבול מפורש של זמן לנסיגתה, ולא הושמע האיום בסנקציות של האו"ם או של חברותיה. הקפאון הגדול נמשך. רק דאג האמרשילד יכול היה לקבוע עד מתי: הוא יכול היה למשוך את העניין, והוא יכול היה גם לכנס בעוד כמה ימים את העצרת ולד"רש החלטה אנטי-ישראלית קיצונית.

כמו המתפללים בליל הכיפורים, יכלו מדי-נאי ישראל לומר: "כי הגה כחומר ביד היוצר, ברצותו — מרחיב, וברצותו — מקצר". הכל נשאר תלוי בהאמרשילד.

הממשלה

חשיבותה של גמישות

"ליום יומיים, ליום יומיים — לא פחות ולא יותר..."

כאשר הכריזו השבוע כותרות עתוני ישראלי, למחרת ההצבעה באו"ם, כי "ישראל תקיפה בעמדתה" יכלו להוסיף, אילו רצו בכך, את החרושים השונים של שיר המס"א. לפי כל הסימנים, היתה התקיפות מוגבלת מאד בזמן.

חשש זה נתעורר כאשר התכנסה המ"י שלה, ביום הראשון, לשיבתה השבועית. ביגיי נשאר בתל-אביב — הוא היה חולה. כנציג משרד-החוץ הופיע וולתר איתן, מנהל המשרד, שכוכבו שוקע לאחרונה בשמי ביגיי.

הוא הסביר כי נציגי ישראל באו"ם, גולדה מאיר ואבא אבן, מבקשים יפוי-כוח "לנהוג בגמישות" במשאומתן החדש עם דאג האמרשילד. במלים אחרות: הם ביקשו יפוי-כוח להסכים סופית לנסיגת כוחות או"ם מעזה ומשארם אלישיך, תמורת כל מה שיוכלו להשיג מהאמרשילד.

ביצת קולומבוס. יתכן שהחלטה זו היתה מתקבלת, כפי שביקש לוי אשכול, לולא הקימו שרי אחרות-העבודה סערה. "למה לנו לרמות את עצמנו?" קראו, תבעו החלטה ברורה לכאן או לכאן. מחוסר ברי-רה, ירדו חברי הממשלה תל-אביבה, אל מיטת-החולי של ביגיי, כחסידיים הבאים אל הרב.

החלטת הרב היתה ביצת-קולומבוס: יש-ראל תודיע ביומיום שלא תיסוג מעמדתה התקיפה, ותתן הוראה לנציגיה באו"ם להיות נוקשים כברול. רק אחרי שנציגים אלה יר-דעו על ההגבה, תתכנס הממשלה מחדש כעבור יומיים-שלושה, תחליט אז איך להיות גמישה.

היתה זאת החלטה גמישה מאד. עתוני ישראל הודיעו רק על חצייה הראשון. למע-שה לא נשאר ספק כי בסופו של דבר תת-חשב ישראל ברישיות מוכיר האו"ם. רק המועד, הצורה והנוסחה נשארו גמישים.

מפלגות

הקוסם מארץ חוץ

"מה יש לך לומר?" שאלו העתונאים זריזים.

הגבר הנמוך, בעל הזקן הלבן המהודר, שירד זה עתה מן המטוס, חיך על תשומת-הלב הנעימה שהוקדשה לו. "יש לי לומר שלא השמעת את המדינה!" השיב חבר-הכנסת מרדכי גורוק, 72, איש המורח. הוא התכוון לרמוז על פעילותו של ח"כ אחר, איש מק"י שמאל מיקוניס, שהשמין לי-דעתו, את המדינה בבית-המועצות.

היתה זאת הודעה צנועה מדי. כי גורוק יכול היה להודיע לעתונאים הודעה סנסצי-יונית ממשי: בכיס הפנימי של מעילו נשא סכום של 60 אלף דולארים.

זדמנוביץ מושלם. בשביל נסיעה של ששה ימים בלבד באירופה, היה זה יכול מבורך מאד.

גם מנהיגי המפלגה-הלאומית-הדתית יוד-עים שאין זה מיבצע רגיל. מפני שהם יוד-ים (המשך בעמוד 8)

מדיניות

מישחק מסוכן

הפתעת השבוע באיים היתה הודעתו ה"פתאומית של לסטר פירסון, שר-החוץ ה"קנדי, כי הוא מבטל את הצעת-הפשרה שלו בענין ארץ-ישראל. מעטים מאד ידעו מה גרם להפתעה זו. ההסבר היה פשוט: יש-ראל עצמה היא שביקשה את פירסון לבטל את ההצעה.

בדי פשרות. כדי להבין את המעשה, חייב אדם להתמצא במישחק העדין של תמי-רוגים ותמרונים-נגדיים בביתן-הזכוכית ה"גדול של האו"ם. עד כה לקחה ישראל בחשך-בון את קיומם של שלושה גושים בשאלות המרחב:

- הגוש האסיאתי-אפריקאי והגוש הסוב-ייטי, המונים יחדיו 36 קולות מתוך 80.
- הגוש האמריקאי.
- ישראל וידידותיה המעטות במערב אירופה.

הצעת-הפשרה של פירסון באה ללכד את הגוש השני, כדי למנוע מאויבות ישראל את הרוב הדרוש של שני-שלישים בעצרת. אולם ארצות-הברית סיכלה תמרון זה: היא הצטרפה עם גרורותיה לגוש האסיאתי, כדי למצוא חן בעיני המורח המתעורר.

לפתע עלה בלב נציגי ישראל רעיון: אם ישנו ממילא רוב נגד ישראל, מוטב שלא תהיה שום הצעת-פשרה. כי לישראל גוה יותר להישאר סרבנית ומפרת-החלטות מול החלטה עוינת אחת, מאשר מול שתי הצעות, שאחת מהן מושרת וידידותית למחצה.

ידי היוצר. סיכם שבוע התמרונים: הצי-לט"רוב הדורשת את נסיגתה של ישראל משאר השטחים הכבושים, ללא שום ערובות,



שלג בירושלים

העמודים, ברחוב יפו. הן אופייניות הרבה יותר לתמונות יחורף של מוסקבה, שטוקהולם או לונדון, מאשר של עיר מרחבית חמה. גם מלחמת כדור-השלג (למעלה) אינה ספורט מקובל בבירת ישראל. בין התוצאות הוא כל כך משעשעות: מאות עצים שבורים, תחבורה משובשת, חוטי השמל וטלפונים קרועים, שכונות שלמות ללא מאור או חימום (בין השאר, גם בית הנשיא). ואילו לגבי תלמידים בתי-הספר, יוזכרו ימי השלג בירושלים כימי החופשה הבלתי-צפויה, כאשר המורים לא הגיעו לבית-הספר וההורים אסרו על ילדיהם ללכת ללימודים. בפעם האחרונה, קרה דבר זה לפני שבוע שנים תמימות — בשנת תשי"ז.

כפי שזה קרה כמעט בכל הפעמים הקודמות, ירד גם הפעם השלג בירושלים ביום שני. אלא שהפעם הוא ירד בכמויות: ברחובות, על גגות הבתים, בגנים הציבוריים, הצטבר המעטה הלבן לגובה של רבע מטר, עד כי קשה היה להכיר את פני העיר. שתי תמונות אלה צולמו במרכז העיר: העליונה ליד תחנת אגד, השניה מול בנין



סיפורו של הקצין המצרי שבחר בחופש והכריז מלחמה במשטרו לא רצייתי לחזור



סיפורו, מתאר הקצין המצרי הצעיר את המאורעות המהפכניים שארעו בארצו בשנים האחרונות, ואת ההתלבטויות שהביאו אותו להכריז מלחמה במשטרו של נאצר.

מאת יוסוף נאדא

לשעבר סרן 51325, הצבא המצרי

סמויות נעלות בפני. שמתי לב ללחישות שהילכו בין חברי הקצינים, על חברי קבוצת הקצינים החופשיים, יוצריה של ההפיכה ותומכיה של מועצת ההפיכה בתוך הצבא. קבוצה זאת השתלטה לחלוטין על כל שטחי החיים במצרים — וביחוד על הצבא. העלאות בדרגה, העברות לתפקידים מיוחדים, כל הדברים החיוניים בחיי יום יום של כל צבא, היו נתונים בידיהם. כל אחד ידע כי בשביל לקבל העלאה בדרגה, לא היה כל ערך לכשרונו של האיש; העיקר שיהיה לו איזה קשר עם אחד מחבורת הקצינים החופשיים. רוצה העברה לגיבוש נוח ומעניין? שיחפש קרוב, או קרובו של קרוב בין הקצינים החופשיים. אם יש לו מכיר או בן-משפחה במועצת ההפיכה עצמה — עוד יותר טוב! ולי לא היה כל קרובים או חברים בחוגים החשובים האלה. לא רק זה; התחלתי להרגיש כי צל כבד מרחף עלי, וכי מוצאה האנגלי של אמי נחשב לכתם שחור מאד בכרטיסיה הצבאית שלי. זאת היתה הרגשה איומה להרגיש פתאום שחושבים עלי כחצי אנגלי — ולא כחצי מצרי.

כי תחת משטרו של גמאל עבד אל-נאצר, הושם כל הדגש על השינאה לאנגלים. ובמקום תוכניות של פיתוח וקידמה נשמעו עתה יותר ויותר סיסמאות נגד האנגלים ונגד האימפריאליזם. ואני הייתי חצי אנגלי, כלומר חצי אימפריאליסט!

★ ★ ★

פחדנו לדבר

השינויים האלה, כמובן, לא פסחו על הקצונה המצרית, מבלי לתת בה את אותותיה. הם פגעו היינו חברה בעלת רמה תרבותית, אוהבי הומור, שואמי-חיים, גאים בדיעותינו ובהישגינו האישיים. גם בדעותינו היינו חופשיים ומתקדמים, ואם דבר לא מצא חן בעינינו, לא היססנו להתחכך עליו ולבקרו. ידענו לשמור על משמעת וכבוד צבאי, אולם לא היינו עבדים גרועים. ואילו עתה, החלו הקצינים חוששים לומר את דעתם או למתוח ביקורת כלשהי על סדרי השלטון. מי שהיתה לו פרוטקציה, חיך והתנחף והשיג את שלו. ואילו אנחנו היינו נאלצים להסתכל, ולשתוק. כי ידענו מה העונש המצפה למי שיעז לפתוח את פיו: משפט צבאי, חיוב בדיוק וסילוק בחרפה מהצבא.

אתם יודעים מה פירוש סילוק בחרפה מהצבא? אתם יודעים מה פירוש שאותו קצין מסולק לא יוכל לעולם לקבל כל עבודה ממשלתית, וממילא כל מעסיק פרטי היה חושב אלף פעמים לפני שהיה לוקח אליו אדם שהשלטון הצבאי מאס בו. סילוק בחרפה פירושו שאותו אדם לא יוכל לעולם לנסוע אל מחוץ לגבולות מצרים — גם לא לארץ ערבית אחרת.

לכן ראיתי, ושחקתי. לפני ההפיכה, נהגתי לנסוע מדי פעם לאנגליה או לארץ אירופית אחרת, לחופשות. אחרי ההפיכה בי קשתי מספר פעמים לנסוע לאנגליה, ותמיד נתקלתי בסירוב. הורי כבר לא היו או במצרים; אבי נתמנה כמנהל בית-הספר הטכנולוגי בקהיר, והוא נסע לשם, יחד עם אמי ואחותי הצעירה ממני. נסעתי לשם ב־1951; מאז לא ראיתים.

★ ★ ★

רדיו קהיר משקר

לחזית פלשטיין נשלחתי לפני קצת למעלה משנה, כמפקד פלוגת חיל-רגלים. ישבו במשלח טים או במחנות הבסיסים של רפיח ואל-עריש. מדי פעם היתה מגיעה אלינו חוברת חדשה על ישראל, על מנהיגיה, על תולדותיה או תולדות הציונות. החוברות תיארו את ישראל ככנופיה חסרת-משמעת, גזועת ברעב, מושחתת ומנוונת.

מלבד החוברות, קיבלנו גם דו"חים צבאיים מהמורדעין, בקהיר. גם בהם תוארה ישראל כפרי רקוב, המחכה רק שהצבא המצרי ירים את נעליו כדי למחות אותו כליל. לפי הדו"חים האלה, שהיה לי כל

זרם כל, עלי להסביר כי עשיתי את אשר עשיתי לא מפני שאינני מצרי, או מפני שאני שונא את מצרים. מצרים היא מולדתי; אני אוהב אותה. גדלתי בה, התחנכתי בה, טעמתי מטובה ושתיתי ממימי הנילוס.

את אשר עשיתי, עשיתי דווקא מפני שאני אוהב את מוכרתי ורוצה בשלומה. בחרתי בחופש כדי שאוכל לזחום למען מצרים חופשית. עזבתי את ביתי, כדי להקדיש את חיי למלחמה באותם האנשים הממיתים אסונות על ארצי, המסלפים את דמותה ואת דמות העם המצרי, שהוא עם טוב, עם אוהב-שלום ומכבד את הזולת.

★ ★ ★

בחרתי בקריירה צבאית

ולדתי בלאספורו שבאנגליה, לפני 27 שנה. אבי, מוחמד עבד אל-עזיז נאדא, הוא מצרי מוסלמי יליד קהיר, ואמי היא נוצריה ילידת אנגליה. זכרונותי הראשונים קשורים באנגליה, ובמשפחת אמי שם. המלים הראשונות שלמדתי היו אנגליות ולא פעם חזרתי לאנגליה כדי לבלות בה חופשות או ללמוד. אולם יחד עם זאת, גדלתי כמצרי.

בגיל שש, חזר אבי לקהיר ואני הצטרפתי לבני גילי המצריים, בבית-הספר טעדיה. גדלתי ככל שאר בני מעמדי במצרים. העובדה שאמי היא אנגליה לא הפריעה לי כלל; בחוג החברתי שלנו לא היה זה דבר בלתי-מקובל.

בגיל 18 סיימתי את בית-הספר התיכון ועמדה בפני השאלה מה לעשות הלאה בחיים. בביל זה חלה עלי חובת הגיוס לצבא; לכן החלטתי לנצל את הדבר להמשכת לימודי והצטרפתי למכללה הצבאית המלכותית בקהיר. בחרתי בקריירה צבאית, כצעירים רבים מבני מעמדי.

במשך שנתיים למדתי במכללה. באותם הימים, אומנם, לא היה קצין צבא בבחינת התגלמות הקורש; אולם הקצונה היוותה מעמד מכובד, שנהנה מהערכת הכלל ומתנאים חברתיים וכלייים נוחים. הייתי מרוצה מהחלטתי, וקיימתי כי בכוא העת, אוכל להגשים את שאיפתי להתקבל בשירות הריסלומטי, כנספח צבאי באחת הנציגויות שלנו בחוץ-לארץ.

לפני שבע שנים, בא היום המאושר. קיבלתי תעודת-גמר ועל כתפי נשאתי בגאווה את הכוכב הבורד של סגן-משנה. קיבלתי את הפיקוד על מחלקת ה"הירגלים" והוצבתי לאחת היחידות שלנו בסיני. היה זה בדיוק בתום הקרבות בארץ-ישראל.

צבא שררה או תסיסה רבה. הוקמו יחידות חדשות, האימונים הוגברו. בין הקצינים נסבו השיחות יותר ויותר על לקח מלהמת פלסטין ועל משטר השחיתות שאיפשר את תבוסת הצבא מול הישראלים. אני כשלעצמי, לא הייתי מעורב בכל ההתפתחויות האלה. נמנית על הרוח המכריע של הקצינים; אלה שידעו כי משהו רקוב במצרים, אולם ידעו גם כי אין ה מעניינו של הצבא להתערב בפוליטיקה.

★ ★ ★

סידוקו של פארוק

אשר עדה השחר של ה־27 ליוני, 1952, הייתי מוצב באלכסנדריה, בראש יחידתי. הייתי מופתע מאד, בשומעי את החדשות כי יחידות צבא, בראשותו של הליווא מוחמד נגיב, התמרדו ותפסו את השלטון. המרידה התפשטה גם לאלכסנדריה, ואחד הגדודים שחנו בעיר, אשר מסקרו נמנה על קבוצת הקצינים החופשיים. הטיל מצור על ארמון המלך פארוק בראס אל-תיך.

הפעולה כולה בוצעה במהירות רבה, ונדמה לי שרק חיל או שניים, מהמשמר המלכותי, נהרגו. בנסותם להתנגד, אני יושבתי במתנה מבלי לדעת מה בדיוק עלי לעשות. כאשר חתם המלך על כתב התפטרותו, הבינותי כי מעתה יהיה הכוח בידי הצבא, וכי עלי לקחת חלק בקידום ההפיכה. הייתי משוכנע כי זוהי הפיכה חיובית, שנעשתה על-ידי העם. למען העם. כמוני חשבו גם כל חברי הקצינים ואפילו בין החיילים פעמה רוח של התרוממות. חשבנו שעתה ישתנו הדברים. המלך, שהיה חי על דם האומה, ייעלם, ואתו כל השחיתות והריקבון שחנקו את העם. מצרים תהיה עתה אומה טהורה, אומה חופשית, אומה גדולה.

נגיב הוא, מעל לכל, אדם גבוה, בעל לב אנושי — הטיפוס האופייני של האדם המצרי הטוב. הוא אהב את עמו ואהב את השלום, ולא היה כל ספק כי המנהיג הנכון הזה ידע להציע את מצרים קדימה, לחקוקה חדשה ומאושרת. לא רק אנחנו, הקצינים, חשבנו כך. בכל מקום שפגית, היית נתקל באותה אהדה עמוקה למצביא האבהי.

★ ★ ★

חצי אימפריאליסט!

ביום שגמאל עבד אל-נאצר הודיע על סיר לוקו של נגיב, נכונה לי הפתעה עמוקה. אני ורבים כמוני הודענו. אולם, בסופו של דבר, אמרנו לעצמנו כי אם גמאל עבד אל-נאצר הוא באמת המנהיג מאחורי הקלעים, וכי נגיב לא היה אלא בובה סימפטית, מגיע לעבד אל-נאצר לתפוס את המקום הראשון. אם ההפיכה היא שלו, חשבנו, הוא בחדאי יוציא לפועל את כל אותם הדברים החיוביים להם קיימנו מהליווא נגיב.

עד אז כבר הזדמן לי לפגוש את הביקבאשי עבד אל-נאצר יותר מפעם אחת. לראשונה ראיתיו במועדון הקצינים בקהיר; הוא אדם מושך מאד, בעל הופעה יפה, פגשתי אותו גם מאוחר יותר, זמן קצר לפני התחלת הפעולות בסיני, כאשר ירסתי אליו ואל ההפיכה כבר היה אחר.

אולם באותם הימים לא היה לי זמן לחשוב יותר מדי על פוליטיקה ועל ענינים כאלה. סוף-סוף הייתי חייל ותפקידי היה קודם כל בתוך שורות הצבא. הוצבתי במחנות שונים, שירתתי גם במצרים העילית, ובבסיסים אחרים של הצבא המצרי.

ואז שמתי לב למשהו מיוחד במינו. לא נתנו לי שום תפקיד ראוי לשמו. התחלתי להרגיש כי דלתות



סילוקו של פארוק, ב־1952, יכול היה להיות מפנה גדול לטובה בחיי מצרים. אולם סרן נאדא וקצינים רבים אחרים התאכזבו במהרה מהמשטר הרווני החדש. בציור: יומם האחרון של פארוק במצרים.



הדיקטטורי של גמאל עבד אל נאצר למצרים!

האמון בהם, היה הצבא הישראלי חלש ובלתי-מאורגן, חסר נשק או רוח-קרבית, מורכב ממהגרים שאינם יודעים, ואינם יכולים, ללחום. כיבוש ישראל יהיה עניין של מיצעד צבאי של 24 שעות — זאת היתה הדעה הכללית הרוחחת בשורותינו. רק נפתור סופית את בעיית הסואץ, נתפנה למיצעד זה.

כמובן, האמנתי לחבורות ולדו"חיים אמונה מלאה. כי לא היה לי כל מקור אחר לשאוב ממנו ידיעות מוסמכות יותר. כמובן, ידעתי כי קול ישראל משרד בערבית, אולם הרדיו של היחידה היה בחדר האוכל של הקצינים, ואיש לא העז לפתוח איתו בקביעות על שידורים אלה. לפעמים, כאשר היינו תופסים שידור כזה, היה משמש לנו כנושא ללעג.

נקח למשל את אותה פעולה נגד משלטי הסבחה שלנו. מתוך הדו"חיים ומתוך ידיעות מהמפקדה, ידעתי כי קבוצה של ישראלים נכנסו לתוך האזור המפורז והקימה שם אוהלים. שלחנו נגדה יחידה קטנה שלנו, שהרגה כמה מהם. ואז הישראלים התקיפו, בכוח יזל חסיבה שלמה. רדיו קהיר הודיע כי היו לישראלים 200 הרוגים ושהם הובסו. ואילו במחנות הצבא המצרי בסיני וברצועת עזה, ידענו כי החטיבה הישראלית, שסבלה אבידות קשות, חיסלה את כל הכוח שהחזיק בסבחה, וכי לא נלקח אף שבוי אחד. תארו לעצמכם כמה הייתי מופתע, בנפלי בשבי, לגלות כי באותה פשיטה שבה הצבא הישראלי קרוב ל-60 מצרים, כולל כמה קצינים.

דוגמה אחרת היא שידורי רדיו קהיר על מהלך הקרבות במעבר המיתלה. ידענו כי צנחנים ישראליים צנחו במעבר המיתלה, עמוק מאד בעורף המערך שלנו בסיני. וכאשר שידר הרדיו כי הכוח הזה חוסל כליל, ושלא נשאר ממנו איש, האמנו לו. ואילו השבוע פגשתי בתל-אביב קצין אחד מאותה יחידת צנחנים, שיצא משם בריא ושלם. הוא סיפר לי כי רבים מאלה שהושמדו על-ידי רדיו קהיר חזרו מנצחים מהקרב.

★ ★ ★

נלחמתי עד הסוף

הקרבות בג'יזה שלנו של החזית, החלו כעבור יומיים. פקדתי על פלוגת רגלים בגדוד הפלסטיני 44, של הרביעיה השמינית. מטה הדיכוי היה בתאון-יוניס ואני עם פלוגתי, תפסתי משלש בקרבת העיר.

כמה חודשים לפני כן, ביקר אצלנו גמאל עבד אל-נאצר עצמו, והוא נשא נאום מלהיב על האומה הערבית המתאחדת ומחשלת את כוחה כדי לשחרר את ארץ הקודש מהציונים. היה זה מאורע גדול, ביוחד לאור העובדה כי זה מקרוב הושלמו האימונים של היחידות הפלסטיניות. על כן, לא היה קץ להפתעתנו, כאשר אותו צבא ישראלי, שהיינו צריכים לחסלו תוך 24 שעות, קם והיכה אותנו.

כבר ביום הראשון של ההתקפה, נותק הקשר ביני לבין מפקדת הגדוד שלי. שמעתי אחר-כך כי הם קיבלו הוראה לסגת. אני, על כל פנים, לא שמעתי על כך, ואיש לא טרח להעביר לי את הידיעה. נלחמתי עם פלוגתי, עכשיו, אחרי שזה נגמר, אני יכול לומר במצפון שקט כי מילאתי את חובתי כקצין וכמפקד, ועמדתי עם אנשי מול ההסתערות הכבדות. מתוך 125 איש שהיו בפלוגתי, נהרגו 80.

הבינוני כי מצבי מיואש. אלה מבין חיילי הפלוגה שלא נפגעו, החליטו להסתלק. הם פלסטינים, תושבי האזור, ולא היתה להם כל בעיה לפשוט את מדיהם ולשוב אל בתיהם. מסביבי נשאר רק קומץ קטן של אנשים. הודעתי להם כי ניסוג עד לרפיח, לתפוס עמדות חדשות. עם יחידה אחרת. אולם משכאן לרפיח, ראינו כי גם שם נפרצה ההגנה המצרית. החלטתי להמשיך ולסגת עד לאל-עריש. שם, שתבתי, אמצא כוחות גדולים של הצבא המצרי. שהרי אל-עריש היה הבסיס העיקרי בכל סיני.

יירדתי לחוף רפיח והמשכתי לאורך הווינות, בכיוון לאל-עריש. שלושה ימים הלכתי ברגל, ללא אוכל. ביום השלישי, ראיתי קבוצת בדואים מתקרבת אלי. כל אנשיה היו מזויינים. נפנפתי להם בידים בשמחה, כי סוף-סוף מצאתי מי שיעזור לי. אבל אותם ערבים חשבו על דברים אחרים לגמרי. במקום להגיש לי עזרה, ציוו עלי למסור את נשקי ולהתפטר.

אימתי עליהם, התחננתי בפניהם, הבטחתי להם פרס אם רק יביאו אותי לאל-עריש. לשוא. התפשטתי. הם השאירו אותי בתחתונים וגופיה והסתלקו. כשלבי מתפוצץ בקרבי, המשכתי דרומה — לאל-עריש. ההליכה היתה איטית ומפרכת, השמש הייתה על ראשי. פי היה יבש, בטני צמוקה ועם כל צעד הרגשתי את כוחותי אופסים. נפלתי, קמתי, שום נפלתי ושוב צעדתי קדימה. עד אשר נפלתי ולא יכולתי לקום יותר.

התעוררתי לשמע קולות זרים סביבי. פטרול ישראלי מצא אותי ועתה התכוּפף עלי סמל וניסה לעורר אותי. התפלאתי שאני עוד חי. הסמל לקח אותי בגיס — לכיוון אל-עריש! הבינוני כי הצבא המצרי התמוטט לגמרי.

במחנה שלנו לשעבר, הצגתי את עצמי בפני רביסרן ישראלי. הוא ציווה להביא לי מדים ואוכל. הייתי שבוי.

★ ★ ★

טיול בגליל

בשנים האחרונות, התעניינתי במיוחד בפסיכולוגיה, והייתי לומד את הנושא הזה בהתכתבות. כאשר חלף ההלם הראשון של נפילתי בשבי, התחילה לסקרן אותי השאלה הפסיכולוגית הגדולה ששמה ישראל. משך שנים, האמנתי אמונה שלמה כי זהו חלום-בלהות, שייעלם ברגע שהעם הערבי יתעורר. והנה, הייתי אני שבוי בידי אותה מציאות בלתי מציאותית, ואתי מאות ואלפים חיילים מצרים אחרים. מה פשר החידה?

התעניינתי בכל דבר שראיתי סביבי. שוחחתי ארוכות עם הסמל הישראלי ששמר על מכלאתנו וניצלתי כל הזדמנות ללמוד ולשמע דברים חדשים על ישראל. בעיני חברי למכלאה, לא מצא הדבר חן. אבל לי לא היה איכפת. הם קראו לי "בוגד!" או "אנגלי!" אבל אני לא שמתי לזה לב. פעם מישו אמר לי: "אם היית באזור הסואץ כשהאנגלים הצרפתים נחתו, היית בודאי מצטרף אליהם."

בוקר אחד, נקראתי אל משרדו של מפקד המחנה. שם הוצע לי לצאת לטיול בישראל. קשה לי לתאר את הרגשותי, כאשר מצאתי את עצמי במכונית פרטית, בחברת רביסרן ישראלי, משוחח בנחת, רואה את פני אותו אויב שכה הרביתי לקרוא עליו בחבורות ובדו"חיים. והנה, היו אלה פנים אחרות לגמרי מאשר תיאורי לעצמי.

סעדנו את ארוחת הצהרים בקיבוץ עברון, בגליל. שאלתי שאלות בלי סוף; כל דבר עניין אותי. לבסוף, עם ערב, שאל מלחי אם יש משהו או מישו מיוחד שאני רוצה לראות. עניתי שכן; ברצוני לראות את אנשי האוניה בת-גלים, אשר ידעתי כי ישבו בשבי המצרי במשך זמן רב.

נסענו לחיפה ושם הציגו לפני בחור שחרחר אחד. אמרו לי כי היה בין אנשי הצוות וכי אז גידל זקן שחור גדול.

ביקשתי ממנו לספר לי על מעצרו במצרים. הוא אמר כי בתקופה הראשונה, היה היחס אליו ואל חבריו קשה מאד. הוא הוכה ועונה ורק לאחר שהועבר לבית-סוהר בקהיר, שופר

התבוסה המצרית בסיני הבהירה לקצינים רבים את האמת על מדיניותו של גמאל עבד אל-נאצר. קצינים וחיילים רבים שנשבו, ונתקלו ביחס אנושי מצד ישראל, ערכו לעצמם חשבון נפש, אך רק נאדא הרחיק לכת עד כדי לבקש מקלט בישראל.

היחס. התרשמתי מאד מנימת דיבורו, מההעדר המוחלט של כל שינאה עיוורת. ערכתי גם השוואה בין היחס שהוא זכה לו במצרים לבין זה שאני זכיתי לו בשבי ישראל. כאשר חזרתי למחנה, הייתי מלא הרהורים.

השעה הייתה כבר 12 בלילה. עד כה, לא נעדר קצין מצרי לזמן כה ארוך ממכלאתו; אולם לפני שיכולתי לשוב למכלאה, עברו עוד למעלה משעתיים. כאשר חזרתי, סוף-סוף, הרגשתי באווירה מחושמלת.

למחרת, הבחנתי בחרם מוחלט נגדי. בכל הדומנות, דחפו אותי, קיללו אותי, ירקו בפני. ואז אחד הקצינים, ידיד אישי, סיפר לי מה קרה: בהעדר, נערך משפטי-שדה בו הואשמתי בבגידה במולדת, ובשיתוף פעולה עם האויב. פסק-הדין: מוות.

★ ★ ★

מי חילל את כבוד הצבא?

איזו אירופה! הם האשימו אותי בהפרת משמעת הצבא המצרי ובהשפלת כבודו. הפרת משמעת... באיזו רשות יכלו להאשים אותי בהפרת משמעת — הם, שכבר לא היתה להם כל דמות של אנשי צבא, ושהפכו לאספסוף? חייל לפחות מתגלח כל בוקר, מצחצח את נעליו, שומר על נקיון ועל הופעה אישית נאה. ואילו הם נראו כעדר צאן. לא התגלחו, לא התנקו, לא ציחצחו נעלים.

הפרת משמעת! השפלת כבוד הצבא! הרי המשמעת והכבוד הצבאי האלמנטרי אומרים כי צבא נסוג חייב לחבל במיתקניו, להרוס את מחסניו, לשרוף את רכיוויו הדלק שלו, כדי שלא יפלו בידי האויב. האם הם עשו משהו כזה? לא!

כאשר נפלתי בשבי, היה זה אחרי שנלחמתי ושנאני נהרגו או נסוגו. מכל יתר הקצינים של הגדוד שלי, לא נתפס אף אחד. האם מפני שנלחמו ביתר עוז ממני? לא! הם רק מיהרו לברוח לפני שבאו הישראלים!

אולי תפסו הישראלים ללא חפצים אישיים. גם לפני שהבדואים שדדו אותי, לא היה עמי אלא נשקי וחליפתי. ואילו אותם האדונים שישבו במכלאתי, ושידנו אותי למוות על חילול כבוד הצבא המצרי, הם באו למחנה השבויים עם מזוודות מלאות בגדים וחפצים אישיים. הם ארוזו את חפציהם והתיישבו בפתחי הבונקרים או המשרדים שלהם, וחיכו שהצבא הישראלי יופיע ויקח אותם בשבי.

והם האשימו אותי ומצאו אותי חייב!

★ ★ ★

עם גמאל — אין שלום

רבינוני כי הם פחדו מפני מה שמחכה להם בשבוע למצרים. הם ידעו כי יצטרכו לעמוד בטי יועד-חקירה צבאית, שתדון את מעשיהם ואת נפילתם בשבי. והם חיפשו בקדחתנות הוכחה שתראה כי היו קצינים טובים, פטריוטים טובים, אוהבי עבד אל-נאצר טובים.

והם נחרו בי כשעיר לעזאזל. כאשר דנו אותי למוות, רצו להוכיח לאדונייהם בקהיר כי הם נשארו נאמנים גם בהיותם בשבי, וכי שמרו על גחלת השנאה לאויב ולא הרשו לאף אחד להיטמא במגע עם האויב. אז נגמלה בי ההחלטה לא לשוב למצרים, לא לשוב למשטר שהפך את הקצונה המצרית לאוסף כזה של מוגילב, אשר שוב אינם מעזים לומר את דעתם והפוזחים מכל צל.

אחרי יצאו כל הקצינים האחרים לטיולים בישראל. אין לי כל ספק שגם הם התרשמו ממה שראו באותה המידה שאני התרשמתי. אני יודע כי כל אמונות-הכזב שלהם, כל מושגיהם המסולפים עליה, עורערו עד היסוד. אבל בשבוע למחנה, היו מיד פותחים במסע השמצה על כל מה שראו. כנראה כאילו ביקשו, על-ידי גידופיהם ולעגם, להוכיח מעל לכל ספק כי לא נוגעו על-ידי האמת שראו. הם סיפרו על הרעב, העוני והסבל שראו ברחובות ישראל, אפילו האוכל שהוגש להם בטיל לא היה טוב, טעמו. "אנחנו עוד נחזור", נשבעו אחד לשני, "ונחטל את המדינה העלובה הזאת!"

אבל הם ידעו כמה שיקר לעצמם.

אני בטוח שרבים מהם היו רוצים לעשות את אשר עשיתי אני. אולם לכולם יש הורים, בנים, נשים ובני-משפחה במצרים. אם היו נשארים בישראל, או עוברים לארץ אחרת כדי ללחום במשטרו של גמאל עבד אל-נאצר, היו משפחותיהם סובלות קשות. עתה, לא נשאר לי אלא לקחת שאוכל להצטרף למשפחת אמי באנגליה, או להשתקע בארץ אחרת, ולהמשיך את מאבקי נגד המשטר שהמיט אסון על מצרים ועל המזרח התיכון כולו.

כי גמאל עבד אל-נאצר נשבע ברוב התפארות כי הוא יחטל את ישראל. הוא יראה את עצמו מחוייב למלא את הבטחתו, יהיה המחיר אשר יהיה. וכל עוד גמאל עבד אל-נאצר שליטה של מצרים, לא יתכן השלום — והשלום נחוץ למצרים בדיוק באותה המידה שהוא נחוץ לישראל.



אירופה

המזרח הרחוק

קפיצת דרך חדשה בין שני עולמות

קפיצת הדרך החדשה של **ס. א. ס.** היא מאורע היסטורי משתי סיבות: זהו הקשר המהיר ביותר שהיה קיים אי פעם בין אירופה למזרח הרחוק.

זוהי התוליה המשלימה בשרותה של חברת תעופה מסביב לכדור הארץ.

קפיצת דרך זו מעל לקוטב נעשית ב- "Global Express" DC-7C המהיר במטוסי הנוסעים. טוס מסביב לעולם! ס.א.ס. מאפשרת גם טיסות תכופות דרך הורו.



דרוש מסוכן הנסיעות שלך שרות ס.א.ס.



סוודרים חרישיים

במחירים מוזלים מאד מאד
במכירת סוף השנה
"פרידו" תל-אביב, רחוב
נחלת בנימין 46



האיום המצרי

התכונה

הזירה

מבצע קדש

הקרב על המיתלה

מבצע השריון בציר איסמעיליה

הקרב על רפיח

מפגשים ברקיע

הקלחת המדינית

אלה הם שמות הפרקים בספרו של

שבתי טבת

מסע צ.ה.ל. בסיני

תאור מלא ראשון

של המיבצע הצבאי המזהיר

ושל הרקע המדיני

שפע תצלומים משדה המערכה

מרשמי קרב ומסמכים שטרם ראו אור

240 עמודים

תמונותיהם של החללים

המחיר בכריכה נאה 4.800 ל"י

הוצאת שוקן / ירושלים ותל-אביב

במדינה

מוות בשעת הנאום. במלון ישראל.

שעל שפת ימה של תל-אביב, התכנסו מנייגי פועלי אגודת-ישראל, דנו על בעיות העליה. איש מהם לא דיבר בהתלהבות כה רבה על בעיות הקליטה כמו הרב יהודה גפן, רבה של כפראיתא. לפתע, באמצע הנאום, התמוטט הרב חסר הכרה, במהומה שקמה באולם ונקראו למקום רופא ואנשי מגן-דוד-אדום. הרופא חשש ש-הרב מת, הצע להעבירו לכדיקה נוספת לחדר-מקריאסון של חסה.

מלחה על-ידי מנהיגי המפלגה, ביניהם ח"כ בנימין מינץ והרב ד"ר קלמן כהנא, הגיע הרב לכית-החולים. שם שמעו ה' מנהיגים בדאבון לב כי הרב אמנם מת.

אולם בנימין מינץ שמע עוד משהו. ל-אורו החדה הגיעו קטעי שיחה של הרופא, שהתקשר בחדר השני עם המכון הפאנתולוגי והחל דן על העברת הגופה לשם, לשם ניתוחה. כי סיבת המוות לא היתה ברורה די צרכה.

הנוסע השני. זה הספיק. בלי להתמה

מה, רמו מינץ לכמה מנאמניו. גם הם לא הרבו לשאול. הם העמיסו את הגופה על שכם והסתלקו. הרופא הנדסה ניסה להתווכח עם מינץ, להסביר לו שזו הפרת החוק, אולם לשוא. "אני מוכן להיות אחראי לתור צאונה" הודיע סגן יושב-ראש הכנסת.

בינתיים היתה הגופה מונחת בבית-כנסת קטן ברחוב נידה. לילה התכנסו נאמני הרב כדי לדון במצב. לא היה להם ספק כי ה' רופא קרא למשטרה, וכי השוטרים שמו מארבים בכל הכבישים. אולם כשכבודה של דת ישראל מונח על כפות המאזניים, אין אדם דתי יכול להתמהמה. עליו לסכן את עצמו למען קידוש השם.

בחצות הלילה נסעה משאית רגילה מתל-אביב צפונה. ליד הנהג ישב רב, לבוש קא' פוטה וחבוש כובע. עיניו היו סגורות. הוא נשען אחורה, כעייף מתלאות הדרך. שום שוטר לא עצר את המשאית. אילו עשה זאת, ספק אם היה מבחין כי הרב ליד ה' נהג לא נדרם. הוא היה מת מזה שש שעות.

המיבצע הצליח. ללא תקלה הגיעה גופת הרב לכפראיתא. נקברה בכבוד, לקול בכיות צאן מרעיתו, בשעות הצהריים. שום רופא כופר לא ניוול את גופו.

המשק

ברית המועצות

בימי השיא של משטרו, המציא בניטו מוסוליני את "המשטר הקורפורטיבי". ל' הלכה, היה משטר זה בנוי על שיתוף פעולה בין שכבות כלכליות מאורגנות, וב' עיקר של ארגוני מעבידים ועובדים בכל ענף. אולם למעשה הפכו המועצות הכלכליות של מוסוליני למכשירי-כפייה של השלטון טון בלבר. הן נתנו את הגושפנקה של דמוקרטיה כלכלית לצוים שרירותיים של הממשלה.

מזה זמן, ניכר בארץ תהליך שאינו שונה במהותו מדוגמה זו. בזו אחר זו קמות ב' ארץ מועצות כלכליות, הבנויות להלכה על יסוד של התנדבות, מקבלות מעמד חוקי ומשתלטות על עניניהן.

כמעט איש אינו מעז להישאר בחוץ. אולם אחרי שנכנס האדם פנימה, הריהו נאלץ לקבל על עצמו את דין המועצה, שהוא כמ' עט תמיד דינו של השר השולט באותו שטח. לא זה ולא זה. כרגע מונחות לפני הכנסת, לקריאה אחרונה, כמה הצעות-חוקים המקימות מועצות חדשות. ביניהן:

● הצעת-חוק ליישוב סטוכי-עבודה, ה מחייבת את הקמתה של מועצה מיעצת ל' עניני עבודה. מועצה זו תהיה מורכבת מ' מעבידים ומעובדים. אולם מאחר שחלק ממקומות המעבידים "מסר למסללי-ההסתדרות, יהיה בה רוב מעשי למפא"י. לפי הצעת-חוק אחרת, יירשם כל הסכם עבודה, ושרה-עבודה יהיה רשאי לכפות חו' זה שנחתם במפעל אחד גם על מפעלים אחרים. יש להניח כי המועצה שתקום תיתן לו את הגושפנקה הצבורית לקביעת תנאי העבודה במשק כולו, בהתאם להנחיות ה' מפלגה.

● הצעת-חוק לפיקוח על מצרכים ושי' רותים, המחייב הקמת מועצות ייצור ושיחוק. בעתיד יהיה כל חקלאי צמוד למשחוק אחר, כך שכמה חברות-שיחוק מרכזיות ישתלטו לחלוטין על היצור.

מוסוליני טען בשעתו שמשטרו אינו לא קאפיטליסטי ולא סוציאליסטי. אם נתגבר

(המשך מעמוד 4)

עים זאת, לא עלה על דעתם מעולם להוציא את העסקן הקשיש לפנסיה. מקומו של גורוק בכנסת-בטוח לחלוטין פל עוד הוא נמנה עם ידידיו הקרובים של ז'ק זלמנוביץ מגיבה, מנהל חברת-ביטוח ואחד מאילי ההון באירופה.

מדי פעם, כשבאים מי המצוקה הכספית עד נפש העסקנים הדתיים, מתבקש גורוק לארוז את מזוהתו. כמו קוסם מארץ עוז, הוא מביא את הסכום הדרוש. הנדיב הוא תמיד אותו זלמנוביץ, בן עירו של גורוק, ריגה.

בשביל זלמנוביץ, זהו רק סכום פעוט. האיש שהעמיד את החילה המפוארת שלו לרשות מולוטוב בימי ועידת-הפיסגה בגיבה, לא קימץ כעולם כאשר נתבקש להרים את תרומתו למען המפלגה הדתית בארץ, ב' יחוד כשהמבקש היה גורוק. האיש שכמעט הפך נשיא מדינת ישראל.

פחור היין. באתר הפעמים הקודמות קיבל גורוק מזלמנוביץ 25 אלף דולאר, הפקיד אותם בשווייץ. בהסכמת תהישר יש-ראל רוזנברג הועבר הכסף לסוחר-יין בשם יחיאל שכטר, שהיה זקוק למטבע-חוק. עד היום סבורים רבים כי היה זה דווקא גורוק שמסר על כך בחשאי ליועץ המשפטי של ממשלת-ישראל, כדי להפיל את מתחרהו רוזנברג בפח. התוצאה היתה שרוזנברג הועמד לדין, וזכה מחוסר ההוכחות, אחרי שגורוק איבד את זכרונו על דוכן העדיות. השופט קבע כי גורוק שקר.

נראה שלקח זה לא נמחק מלבו של הח"כ המהודר, חובב הנאומים הפאנטיים. השבוע, מיד עם רדתו מן המסוס, מיהר להוציא מ' כיסו את סכום-הענק ולהפקידו בסניף הבנק הלאומי בשדה-התעופה. "הסכום הגדול ב' יותר שהביא לי פעם נוסף!" התפעל הפקיד.

יחסי-חוק

מלחמת חכמי חלם

אחרי שהמרשל ניקוליי בולגאנין איים ל' השמיד את ישראל במתנדביו, ידעו פקידיו ישראל בדיוק איך להשיב מלחמה שעה. הם אסרו את ייבואם של ספרים סובייטיים לישראל, אף שלא עלו למדינה במטבע חוק. ברית-המועצות לא נחרבה כתוצאה מצעד מוחץ זה. לעומת זאת הרגישו כמה אלפי מהנדסים, סטודנטים, רופאים ומורים ביש-ראל שהם נפגעו קשות. כי הספרות הסוב' ייטית, בייחוד בפיסיקה ובהנדסה, מילאה תפקיד מרכזי בחינוכם של מומחים יש-ראליים. בין המומחים שנשוארו לפתע ללא אספקה: הטכניון, משרד הבטחון, משרד ה' משפטים.

אחרי שבקשתם של 52 מהנדסים, 44 רופ' אים ומורים, 39 חקלאים ובעלי מפעלים ו' עוד, נשארה ללא מענה, ניסו סוחרים הספרים למצוא פתרון אחר: להחליף ספרים סובייטיים בספרים ישראלים. כך הוזמנה ברית-המועצות ספסים של עשרות ספרים יש-ראליים, ביניהם כל כתבי ביאליק ואחד העם, חוזה של עזריאל קרליבך, הלשון ה' עברית לשון חיה של הפרופסור יוסף קלאווי, נר, כיצד נלכדה המצודה של יצחק שדה, מלך בשר ודם של משה שמיר ובשדות פלשת של אורי אבנרי. לא חסרו ספרו של אייזיק רמבה על דיבוינסקי ושל אלטר הילביץ על הרמב"ם. כל ציוני יכול היה לשמוח על האפשרות שיהודי ברית-המועצות יוכלו לקרוא עתה ספרים עבריים.

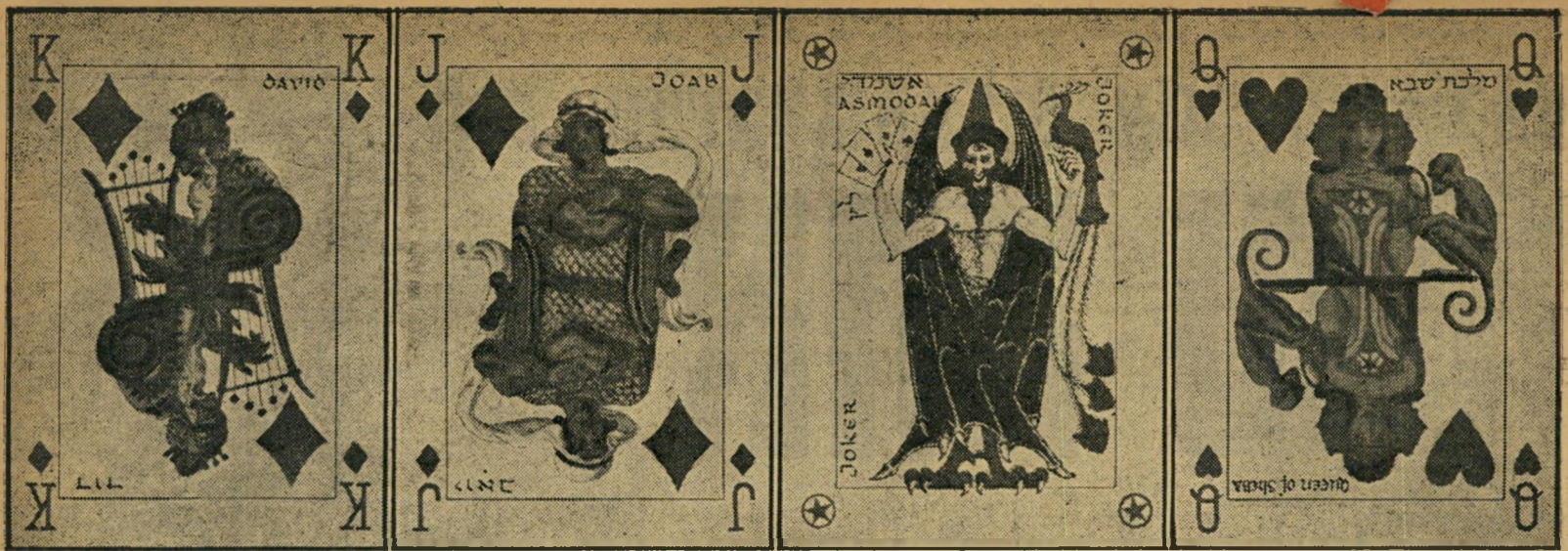
אולם לוחרמי-חלם משרד המסחר והתעשייה, שיצאו להשמיד את ברית-המועצות, לא נסוגו גם מפני התקפת-אגף זו. השבוע ה' ידעו פשוט, במכתב בן 12 מלים: "אנו מ' אשרים קבלת מכתביכם ה'ל ומודיעים ש' אין לנו ענין בעסק החליפין המוצע."

דת

חטיפת הרב

אין דבר פסול יותר בעיני אדם דתי מאשר גיוול המת. זוהי תועבה שאדם ירא-שמים מוכן ליהרג כדי למנועה. לא פעם התאסף קהל דתי בפסח המכון הפאנתולוגי כדי למנוע בכוח את גיתוחה של גופה. רק ה' חודש נקנסו כמה אנשים על שהוציאו בכוח את גופתו של בן-משפחתם מתחת לידיו ה' רופאים המנתחים.

אולם לא תמיד לבשה ההתנגדות הדתית צורה כה דרמטית כמו בשבוע שעבר.



הקלפים הישראליים החדשים: מלכת שבא, אשמדי, יואב, דוד המלך "כי מציון תצא תמונה..."

נכונה, סען רונבלום, "יכריו שרצחתי", ועוד במכשיר קהה.

מוות ביתד. במשפט, התברר כי סלים שלמה מסר גם הודעה שנה במשטרה. ב"ה הודעה זו סיפר על התנהגות אשתו הלה, פועלת בבית-קפה הצעירה ממנו, בשבועות האחרונים: "כל יום היתה באה מאוחר מן העבודה... אני הייתי מבשל עבורה אוכל, והיא היתה יורקת באוכל. בליל המקרה באה בשעה 11 בלילה בערך, כששאלתי אותה על כך, ענתה לי, לא איכפת לך, אתה לא בעליו ואימה: אני אגרש אותך!"

בבוקר, בשעה חמש, סיפר סלים שלמה, הוא העיר את הלה, כמנהגו, על מנת שתלך לעבודה. הלה סרבה לקום, באומרה שמעתה ואילך לא תצא יותר לעבוד, וכי סלים עצמו יצטרך לדאוג לפרנסת המשפחה. כשסלים הפציר בה ללכת, סטרה הלה על לחיו, סטירה זו הביאה בסופו של דבר למותה: "תפסתי אותה בגרון, היא צעקה שתתלה אותי... לקחתי יתר ברזל והכיתי בו ב"גרונה. שיניו נפלנו על הרצפה... הייתי אותה בברזל בגרון... כשנמלתי התגברתי עליה והרגתי אותה..."

חתונה בתל-אביב. סלים היה רגיש מאד ליחסים בינו לבין אשתו הצעירה. בזמן האחרון, הרגיש כי יחסה האדיש של אשתו אליו, נעשה גרוע יותר. באחד הערבים חזרה מן העבודה והכריזה כי ברצונה ללכת עם חברתה לחתונה בתל-אביב. סלים סיפר: "הלה לא הסכימה שאבוא אתן. הלכתי אחריה וראיתי אותה עם בחור צעיר..."

הבחור הצעיר, שהלה היתה נפגשת איתו לעיתים קרובות, היה תושב המעברה אף הוא, עזרא חזון. "הוא אשם בכל" צעק סלים. "הוא היה חי עם אשתי..." סיפר סלים על מה שקרה אחרי מותה של אשתו: "אחרי חצי שנה ראיתי שהדופק שלה אינו פועל... הלכתי למשטרה..." השופט החוקר שמע את העדות, החליט להעביר את דינו של הנאשם לבית-המשפט המחוזי, באשמת רצח בכונה תחילה.

משפט

צליים בחדר המוסיקה

הפתעה גדולה המתינה לרבקה אלבי, אחת מתושבות אילת, כשפתחה בוקר אחד את תריס חלונה. מאחורי התריס עמד סעדיה מעודה, 55, שכנה של רבקה, כשעשרים ל"י בידו האחת.

"ביד אחת הוא נספג בעשרים לירות, ו" בשניה הוא ניסה ללסף אותי!" סיפרה רבקה לשופט-השלום הראשי, ציון אלוף, שהגיע השבוע לאילת על מנת לערוך את ישיבות בית-משפט השלום המקומי, הנערכות אחת לחצי שנה בחדר המוסיקה של בית הפועלים. "נבלתי גורא. הרבצתי לו על הירך, ורק תי לו את התריס בפנים וקראתי לעזרה!" התרגשה רבקה, אשה נשואה ואם לילד בן חצי שנה.

סעדיה מעודה עצמו, אב לשבעה ילדים וחמש בנות, הכחיש את כל ההאשמות. סענתו היחידה: לא יתכן שעמד ליד החלון וליסף את המתלוננת. החלון גבוה מקומתו, השופט אלוף פקד על אחד השוטרים ללחץ את הנאשם אל חלון המתלוננת. פסק-הדין: זכאי מחוסר הוכחות. אבל "אתה יוצא זכאי מחוסר הוכחות, אבל הישמר לך שנית", צעק השופט אלוף באוזניו החרשת של הנאשם.

שלום (נסיד) ועוד נכבדים ססגוניים כאלה (ראה תמונות). הבעיה הגדולה היא לשכנע אלה מכין קוראי התנ"ך המשחקים בקלפים לשחק פור קר ואנססה, בהשגחתם של קדושי ה"עבר. אם יצליח יעקב מס בתפקיד זה, ע"י שויה תעשיית הקלפים להחתם סעדיה יצא לא מבוסס כרשימת היצוא של המדינה.

צבא

לשון המאזניים

כבר בילדותו סבל כרמל רבי בגלל מידות גופו. הילדים בשכונה היו לועגים לו בשל גופו הארוך והרזה, והיו מכנים אותו בכל מיני כינויי גנאי. כשהגיע כרמל לגיל הגיוס, התייצב כחוק בלשכת הגיוס ביפו. הודעה הרפואית, ב"ג ניה התייצב ערום כביום היחלוד, קבעה כי גובהו 171 ס"מ ומשקלו 47 ק"ג. תקנות הגיוס קובעות כי המשקל המינימאלי המתאים לגובה כזה, צריך להיות 47.5 ק"ג. כרמל נשלח לביתו, בתל-גיבורים, פנקסו הוחתם בחותמת דיתוי לשלושה חודשים נוספים. "השתדל", יצעו הרופאים, "להשמיין בחצי קילוגרם. כשתשמיין גניס אותך."

כרמל חזר אחרי שלושה חודשים. משקלו לא עלה אפילו בגרם אחד. כאשר, גם בפעם השלישית נשלח לביתו, היה כבר בן 19. בביקורו החמישי, אחרי 40 חודש, גילה כרמל כי חל שינוי בתקנות: שלטונות ה"גיוס החליטו לקבל לשירות חיובי גיוס, אם משקלם עולה על 45 ק"ג. כרמל, שמשקלו נשאר עדיין 47 ק"ג, נדרש לארוז את חי פציו, להתייצב בקלט הצבאי.

זקן מדי. כרמל לא רצה להתגייס. "אני כבר בן יותר מ-20", טען בפני ועדת הערורים. "אני רוצה לעבוד, ללמוד ולהתחתן. אם אתגייס עכשיו, אשתחרר מבוגר מדי." אך הוועדה דחתה את ערעוריו. בצר לו, סנה כרמל אל עורכי הדין מאיר דינאי ויצחק לוי. אלה חייסו בספרי החוק, מצאו סעיף האומר שאין לגייס יוצא צבא לשירות פעיל, אם דחו לו את גיוסו יותר מ-24 חודש, שלא מרצונו. "סיבה רפואית", טען עורך-הדין מאיר דינאי בפני בית-הדין העליון, כשהגיש את הצירע-לנאג נגד שר הבטחון, היא סיבה ש"אינה תלויה ברצונו של יוצא הצבא."

בית-המשפט העליון קיבל את הנימוקים, קבע שגיוסו של כרמל הוא בלתי חוקי. שלושת השופטים שישבו בדין, ביטלו בכך שלושה תקדימים קודמים, קבעו את גורלם של מאות יוצאי צבא הנדחים מדי פעם על-ידי הוועדות הרפואיות.

פשעים

אדם וחווה

"היום בשעה חמש בבוקר רצחתי את אשתי הלה במכשיר קהה." בעשר מילים קצרות אלה, ניסח השופט החוקר את הודעתו הראשונה של סלים צלח שלמה, (55), תושב מעברת עמישב ליד פתח תקוה, ליד עיראק ומחוסר עבודה, ש"הסגיר את עצמו באחד מבקרי החודש שעבר, ליומנאי משטרת פתח-תקוה."

עורך-הדין אריה רונבלום, שהתמנה להגן על סלים שלמה, חקר את השופט ארכובי, כדי לברר מי ניסח את ההודעה הקצרה: השופט עצמו, או סלים שלמה? "לא יתכן שהנאשם, שאינו שולט בעברית

היה ברור: הצופים יכריזו על איחוד עם תנועת הנוער המפא"ית, יהפכו דה פקטו לתנועת הנוער הממלכתית. שאר התנועות, תגורשנה מבית-הספר הישראלי, תוכרנה כבלתי חוקיות. בצורה זו יהיה הנוער ה"עברי נתון רק להשפעת התנועות הרצויות על השלטון."

השבוע ניסחו תנועות הנוער שאינן מפא"יות את תשובתן המנומקת, כל אחת לחוד. התשובה, בתמצית: "לא!"

תעשייה

פוקר עם דוד המלך

לפני שלוש שנים הודמן תעשיין היהלום מים יעקב מס לחוג מכרים, ששיחקו ב"קלפים. לפתע הבחין מס בתג המכס הירדניים שעטפו את חפסיות הקלפים. הוא הפ"סיק את משחקו, בטענה: "איני משחק ב"קלפים מוכרים, המהווים מקור הכנסה לאויב."

כעבור ימים מספר, החליט התעשיין ה"עקשן לייצר קלפים מתוצרת הארץ. לא היה זה רעיון מקורי, חברות ואנשים פרטים גיי"סו בשנים האחרונות לבסס במדינה את ה"תעשייה שנוסדה עוד לפני מאות בשנים, בחצרות מלכי סין, ואשר החל מהמאה ה"14 נפוצה באירופה. רובם ככולם נכשלו. כי ייצור הקלפים הוא סוד מקצועי, ובכל ה"עולם קיימים רק ארבעה בתי חרושת מר"כרים המייצרים קלפים טובים."

אחד מהארבעה הוא בית-החרושת של פיאטניק בוינה, אוסטריה. יעקב מס התקשר עמו, שיכנע אותו לשתף פעולה בהקמת תעשיית קלפים בישראל. לפני שנה החל מפעל הרמת-גני מייצר קלפים, שקנו להם שם בטיבם בארץ ומחוצה לה.

אולם בזה לא התגשמו חלומות הקלפים של מס. הוא לא רצה להניח את הכל על קלף אחד, ביקש לייצר קלפים שישאו עליהם דמויות תנכיות. הוא התקשר עם הצייר זאב רבן שצייר את הדמויות והשבוע, אחרי נסיונות וקשרים רבים, יופיעו לראשונה ב"שוק קלפים הנושאים את דמויותיהם הצב"עוניות של דוד (מלך) בתישבע (מלכה) אב"י

בארץ האימפריה של המועצות, תהיה טענה זו נכונה גם לגביה.

נוער

התשובה: לא

אלפי נערים ונערות ישובו על גבעות ה"חול, ליקקו שלגונים והסתכלו בשחיון-נפש מוחלט אל הבמה הענקית, ממנה דיבר אליהם, בארבעה מיקרופונים, דוד בן גוריון. היה זה לפני שלוש שנים, כאשר בא המנהיג הישיש לעצרת הנוער הארצית, שאורגנה במיוחד על-ידי הגדנ"ע, על גבעות הכפר שיר-מונים.

כשנגמרה העצרת הענקית, שהסיסמה "ש"ליחות או קאריירה?" ריחפה מעליה, היה ברור לכולם שהיא לא השיגה את מטרתה: הנוער לא התלהב מרעיונותיו הנשגבים של ראשיהם, שרבו לחתר על מכרותיו ה"נפרדות, להתאחד תחת קורת-גג אחת, על-מפלגתית כביכול.

השבוע ניסו בעלי הרעיון להגניב את תוכניהם בולת האחורית: לאחר שקבל רמז מן החלונות המתאימים, שלח מרכז הצופים מכתבים רשומים אל מרכזי תנועות-הנוער הציוניות האחרות, הציץ להם להכריז על איחוד כולל מיד.

כשלב ראשון, הציצו הצופים, יוכרו על איחוד השכבות הצעירות בגיל בית-הספר העממי.

נשק ראיות. ראשי תנועות-הנוער, ש"קיבלו את מכתבי הצופים, לא היו צריכים לחשוב הרבה על כחנות שולחני. אלה היו ברורות מאד: תנועת הצופים, שידעה מראש כי תוכניות האיחוד הן סיסמאות-שחא פור ליטיות, מתכוונות להשתמש בהן כנשק ראיות מתאים, לאישור הכרזותיו של משרד החינוך, כי תנועות הנוער, פרט לצופים ה"כלליים" ולהתנועה המאוחדת המפא"ית, אינן רוצות להיות מוכרות על ידי, מטעמים שלגניים שלהן.

גם הצעד הבא, מצד מרכז הצופים, ה"נהנה מתמיכה כספית ממשלתית גדולה,

* תמיכה הניתנת גם להתנועה המאוחדת, והסתכמת ב-15 אלף ל"י לשנה, לשתייה.



הורג-אשתו שלמה לפני ואחרי חקירתו

להרוע ולנחם

זאב שטיינברג מצביע, אחרי זיכיון במשפט

אתה עדיין



אני

ביום ה-31 בינואר, 1957 השלום מן האשמה היחיד למרות פסקדין זה, ועו אותה, הודיע המפקח הכללי יחזקאל סהר, בהודעה לעיתונות, כי הוא לא פירש מה היה המעשה להגנתו בפני ההאשמות. מר יחזקאל סהר מוסיף כי בית המשפט העליון כדי עשיתי זאת מתוך פחד. זו אמת, וכי בית המשפט קודם שאין לו כל סמכות יתר על כן, מאחר שהוצגו מצות אלה, ואת השמץ מחוסנים ובמסגרת תפקיד החוקית לתבוע אותם לא בבית המשפט, לא נשארה ענין לכיבוד משפטי כן טענותי הבאות, שיתנו לי שירות החוקית לתבוע אותם — לדון על הוצאת דיבה. למיכך אני החתום-ימין: בזאת:

מר סהר שיקר בה כחב" על מנת להו המשוש לעבור לפר מר סהר שיקר כ שיוע בעדותי לעדותו כביכול שבאתי עמו מר סהר שיקר את שונו-הזהב שלי התחתון.

מר סהר שיקר כ עם אנשי העולם שהיתה דרושה למי מר סהר שיקר אנ פסק-הדין, כי עשיתי פים, אם התכוון ל פליזיים או בלתי- פטטורי מן המשטרה

אני מזמין את מר סהר בפני כל בית-משפט שחן ציבורית או פרלמנטרית, שימצא לנחון, אם הוא הנ"ל אינן נכונות.

מחר לחר עפו חשדות הדדיים, רטינות, שמועות ובדיחות ארסיות. יחזקאל סהר עצמו נאלץ לכנס בבית-הספר לשוטרים בכפר-שלום את כל קציני המשטרה בישראל, מסגן המפקח הכללי ועד לאחרון המפקחים, להצדיק בעיניהם את פעולות המטה הארצי ולחשל מחדש את נאמנותם למטה שנתערעה כליל בעקבות הגילויים.

באחריה מורעלת זו של קנוניות קדחתניות, חשדות ופחד, היה די ברמז אחד של חשד כוזב כדי להוציא את הקצינים העליונים מדעתם. כשאך שמע יחזקאל סהר את החשד (הכוונב) ששטיינברג מוסר ידיעות למחנה היריב, החליט לחסלו מיד ובכל מחיר.

אדם חכם יותר היה מהסס, חוקר את הענין בעצמו, בהכירו את אופיו של שטיינברג. יתכן שהיה מקבל את עצותיהם של כמה קצינים, שיעצו לו להעביר את שטיינברג לפי שעה למקום נידח עד עבור זעם, ולחסלו רק אחרי גמר המשפט הגדול של עמוס.

אולם סהר איננו איש חכם. הוא פעל בניגוד לכל חוקי ההגיון. הוא ידע כי מאחוריו עומדת המכונה הגדולה של

הכת השלטת במדינה, ממנגנון החושך ועד לכונופיית-החצר של ביג"י, והוא היה בטוח כי קל יהיה לו לבצע את מיבצע-החיסול.

שוחד מרועי-זונות

מזכ"ל מאליו שאיראפר היה להור דיע לציבור ששטיינברג פוטר מפני שנחשד בשיתוף-פעולה עם עורכדין פרי סי נגד עמוס בן-גוריון. היה צורך ב- ביום האשמות פליליות ובלתי-רפוליות.

המכשיר האומלל לפעולה זו היה סמל- הבולשת שמעון שיטות, שישב בבית הסוהר אחרי שנמצא אשם בלקיחת-שור חד מרועי-זונות ובקיום מגע מיני עם פרוצות. אחרי שכבר הורשע, יגיש אליו אדם מרכזי מאד במטה, שלא היתה לו שום שייכות לענין: ראש המחלקה הכל- כלית שמאי זוהר, שכנו בבית וחבר- קבוצתו של עמוס בן-גוריון. כדי למצוא חן בעיני זוהר הכליכיל, מסר שיטות כל עדות שנדרשה ממנו נגד מי שהיה מפקדו במדור הבילוש.

כך נרקמה מסכת ההאשמות, שפורטה בסיפורו הגדול של זאב שטיינברג שפורסם בשעתו בהעולם הזה (991). שטיינברג ועוזריו נאסרו, הוחזקו איש-איש במעצר במקום אחר. חתוני-מכולת, פקדי-בנק ושכנים נחקרו כדי לברר את אורח-חיו של שטיינברג. כוחות עצומים הושקעו בחקירה. למרות כל המאמץ הזה, לא העלו החוקרים שום דבר בחכתם. לא נמצאה שום אשמה פלילית שאפשר היה להוכיחה בצורה כל שהיא. החקירה הועברה מתלאביב למשולש, מקום פעולתו הקודמת של שטיינברג, אך גם שם לא נמצא מאומה. יחזקאל סהר היה נתון במצוקה.

ההודעה השפלה

להלכה, לא היה המפקח הכללי זקוק לשום תירוץ לפיטורי שטיינברג. לפי סעיף 15 של דבר המלך (האנגלי) במועצתו משנת 1922, יכול שר-המשטרה לפטר כל קצין כראות עיניו, ושום בית-משפט אינו יכול להתערב בשיקוליו.

אולם סהר פחד לפטר את שטיינברג סתם. בהיותו בטוח ששטיינברג קשור עם מגלי השחיתות, רצה לחסל אותו כך שלא יוכל להרים את קולו בציבור ולהעיד נגדו או נגד עמוס בן-גוריון בעתיד. לכן היה מוכרח לנקוט בפעולה ציבורית.

כך נפתחה אחת הפרשות המזוורות והמבישות ביותר שאירעו אי-פעם במדינה דמוקרטית בעולם כולו.

באחד הערבים הודיע קול ישראל, במהדורת החדשות שלה, כי זאב שטיינברג, ראש מדור הבילוש של מחוז תלאביב, פוטר מתפקידו בגלל התרועעות-יתר עם אנשי העולם התחתון. הודעה זו באה, כמובן, ממשרדו של המפקח הכללי של המשטרה, וחתם עליה קצין-העתונות החדש של המשטרה, רמ"ח יעקב נאש.

מעולם לא השמיע קול ישראל שום הודעה דומה. יתר על כן, לא היה לה כל בסיס חוקי, מאחר שהאשמה זו אף לא נכללה בהודעת-הפיטורין של שטיינברג. היא באה פשוט, ללא הסוואה וללא בושה, כדי להשחיר את פניו ולחסל את עמדתו הציבורית של האיש המסולק.

כדי למצות את עומק השפלות של מעשה זה, יש לזכור כי שטיינברג לא עבד אף יום אחד בחיי עבודה אורחית, שהוא שוטר כמעט מבטן ומלידה, שהוא בעל לאשה ואב לשלושה ילדים. הודעה זו באה למעשה כדי למנוע בעדו למצוא פרנסה בעתיד גם מחוץ לכותלי המשטרה.

יתכן שבזאת היתה מטחימת כל הפרשה, כפי שרצה סהר. אולם סהר לא העריך נכון את האיש. הוא היה רגיל למלחכי-פינכה, לאנשי- מנדט נכנעים, שלא העזו מעולם להרים את קולם ולתבוע את עלבונם. אולם

מדורן בית-משפט השלום לא ראה מעולם כצינה מעין זו. עשרות אנשים, מהם רבים במדי שוטרים וקציני-משטרה, הצטופפו מסביב לגבר בחליפה אפורה, שיצא מן האולם. כל אחד ניסה לתפוס את זרועו, ללחוף את ידו.

חתן היוצא מתחת לחופה אינו זוכה לברכות כה נלהבות כפי שזכה להן זאב שטיינברג. השמשים ופקידי בית-המשפט ברכו את האיש בדרכו. כתבי עתוני-הערב זינקו לעבר תאיהטלפונים כדי להשמיע באוזני עורכיהם את הקריאה המפורסמת: "עצור את מכונת-הדפוס!"

בית-המשפט דבר שלא היה כדוגמתו מאז פסקי-הדין המפורסם של השופט בנימין הלוי במשפט קסטנר. שופטת-השלום מינה שמיר לא רק זיכתה מכל אשמה את זאב שטיינברג, אלא יצאה בכתב-אישום נורא על אחד המוסדות החשובים ביותר במדינה: משטרת ישראל.

תפקיד סודי ביותר

בשכיל זאב שטיינברג היה זה יום גדול מאד בחייו. הוא צחק בפעם הראשונה מאז יום ה-2 ביולי, 1956, בשעה 9.30 בבוקר — מועד שנחרת היטב בזכרונו.

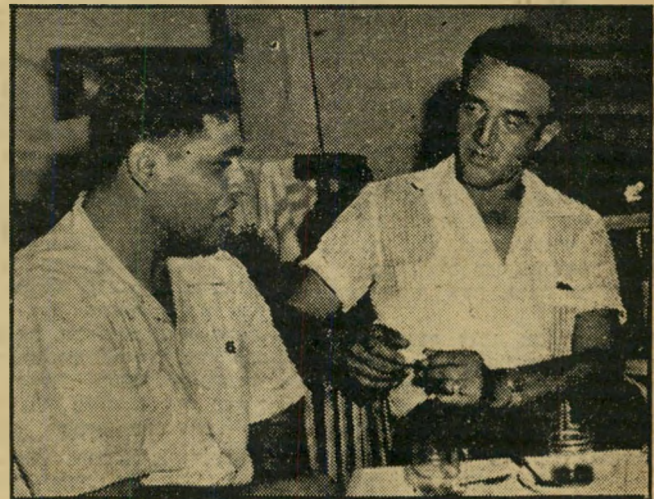
כי באותו יום נקרא שטיינברג אל חדרו של אברהם זלינגר, סגן המפקח הכללי וראש אגף החקירות, שהודיע לו כי יש נגדו פקודת-מעצר חתומה בידי יחזקאל סהר. היו דרושים כמה חודשים של יסורים — מעצר בתחנת משטרה, ניתוק ובידוד מן המשפחה, מסע השמצות חסרי-תקדים ותהליכים משפטיים מורטי-עצבים — עד שזאב שטיינברג, בן ה-42, הבין מה קרה למאורע מסתורי זה.

התהליך החל כאשר הועבר שטיינברג מתפקידו הקודם כראש מדור הבילוש במחוז תלאביב, לתפקיד חדש במטה הארצי. גם אז נקרא לחדרו של זלינגר, שהטיל עליו תפקיד סודי ביותר במנגנון הבילוש של אגף החקירות במטה הארצי.

נוכחותו של שטיינברג במקום זה ובתפקיד זה לא נעמה לכמה מן הקצינים הגבוהים באותו האגף, ולכל הקבוצה אכולת-השחיתות המתפשטת במטרה הארצי. כי שטיינברג ידוע כבלש הטוב ביותר בארץ. כך נרקמה הקנוניה לסלק את שטיינברג: הוטל עליו החשד הדמינוי-לגמרי כאילו הוא, הבלש החתיק ואיש-המשטרה מזה 20 שנה, משתף פעולה עם עורכדין שמואל תמיר (שמעולם לא ראה אותו עד אז פנים אל פנים) בקשר עם משפטו של עמוס בן-גוריון.

הרקע: פחד, חשדות וקנוניות

באותו רגע שררה במטה הארצי אוירה כללית של פחד וחשדות. גילויי חשדנות חזו בפרשת עמוס, ומשפטו של עמוס נגד שורת תתנודים, פילגו את המשטרה לשני מחנות — מחנה נאמניו של עמוס, שהתלכדו מתוך הגנה עצמית, ומחנה שני, שסען כי אסור לעמוס לנהל את המשפט בעודו קצין-משטרה פעיל, כי הדבר הורס את המוראל של המשטרה ומשחק את עבודתה הסדירה.



זאב שטיינברג וסמך ברידיין

"עדות מוצקה ואיתנה..."

על המפקח הכללי של משטרת ישראל

מר סהר!



את הציבור שהחל להתרגש אחרי פרסום הפרטים, החליט סהר לאחוז בפעולה נוספת. כמו קודמתה, היתה גם זאת פעולה-השמצה חסרת תקדים בהיסטוריה של שירותי-המשטרה בעולם.

סהר מסר לעיתונות הודעה מפורטת, בה הודיע:

● שטיינברג בא במגע מיני עם פרוצה. סהר הודיע שלא יעמיד את שטיינברג לדין על כך, כדי שלא יהיה צורך לחייב קציני-משטרה בדיון על פי עדותה של פרוצה. האמת היא, כמובן, שאי-אפשר היה בכלל להגיש את הדבר למשפט, כי שום שופט לא היה מאמין לעדותה היחידה של פרוצה, שכל גורלה תלוי במשטרה, ושהוכחה למסור כל עדות שנראתה לחוקריה. היתה זאת, על כן, האשמה שאיש לא התכוון לבדקה בבית-המשפט, השמצתו של אבי-המשפחה שמפניה לא היתה שום הגנה שהיא.

● שטיינברג קיבל שעון כמתנה מן העולם התחתון. אולם, הוסיף המפקח, אין לו הוכחות לכך.

גם זה היה דבר שלא נשמע מעולם: האשמה מפי ראש המשטרה, תוך כדי הודעה גלויה וחסרת-כחשה שבכלל אין הוכחות להאשמה זו.

האמת היא כי שטיינברג הוכיח לחוקר ריו מתי והיכן קנה את השעון, וכי חוקריו לא טרחו אפילו לבדוק את הדבר.

● שטיינברג התרועע יותר מדי עם אנשי העולם התחתון. לכאורה זו עבירה משמעתית לגבי קציני-משטרה. אולם מאז חר שכל תפקידו של שטיינברג, כראש מדור הבילוש, היה להתרועע עם העולם התחתון ולעמוד על סודותיו. לא העז אפילו יחזקאל סהר להביא את הדבר לבית-המשפט.

כך נשאר מן ההר הגדול רק עכבר קטן, האשמתו האחרונה של סהר:

● שטיינברג הפיץ מסמך כוזב כדי להשיג לערבי אחד רשיון לעבור מאזור הממשל הצבאי ליפו. רק על פרט קטן וחסר-חשיבות זה העז יחזקאל סהר להעמיד לדיון את זאב שטיינברג — אדם שהוציא מידו הערבים מיבצרי-משטרה בימי המלחמה ושפעולותיו חיסלו כנור פיות שוד ערביות שהיו ידועות לכל איכר בשומרון.

זה היה מגוחך, אבל זה היה דרוש. סהר היה זקוק למשפט כל שהוא, כדי להצדיק את עצמו בעיני דויד בן-גוריון ובעיני הציבור. כך הוגש המשפט שאיש לא הבין את העניין הציבורי שבו. אולם סהר שכה שאפילו מוקש קטן יכול להתנוצץ.

★ ★ ★

אשת האלוף

מִנָּה שְׁמִיר אינה שופטת הרגילה למתוח ביקורת על המשטר הקיים בארץ. להיפך, היא חברת-מפא"י וחתיקה וידועה. בעלה, האלוף שלמה שמיר, היה אחת הדמויות המרכזיות של צה"ל, וממלא כיום תפקיד מרכזי במדינה כמנהל חברת הפוסטאטיס.

השופטת עצמה, משפטנית וחתיקה שעברה את כל שלבי הקריירה המשפטית, ידועה בחוגי המקצוע כאחת השופטות העולות והמוכשרות ביותר, שתעלה בלי ספק לבית-המשפט המחוזי, בו כבר כיהנה זמנית.

כבר בראשית המשפט יכול היה שמואל תמיר, סגניו של שטיינברג, לטעון כי אין שום מקום למשפט, כי בכלל אין יסוד חוקי להאשמה שעורו לערבי לצאת משטח הממשל הצבאי. לא קיים בחוק דבר הנקרא "מימשל צבאי". אולם תמיר לא טען זאת, כי לא רצה שיווצר הרושם ששטיינברג זוכה רק מטעמים פורמליים.

השופטת, בפתיחת פסק-דינה, המשתרע על 40 עמודים של כתב-יד נשי עגלגל (ושאינו מכיל את המילה "את") מבטלת את כל האשמה בפחות מעמוד אחד. היא מצאה שאפילו התכונה התביעה ל"שטח סגור" ולא ל"שטח מימשל צבאי", הרי הכפר הערבי הנידון עין-סחלה אינו נמצא כלל בשטח סגור. בכל זאת הוגשה התביעה.

קובעת השופטת: "יכולתי לסיים את פסק-הדין כשאני תמהה האומנם לא בדקה התביעה, לפני שהגישה המשפט, על מעמדו של הכפר עין-סחלה — או שמא, למרות שבדקה ולא מצאה צו כדרוש, הגישה משפט."

פסוק זה כולל רמז חריף, שהוא אולי חסרת-תקדים: שהשופטת חושדת בתביעה הכללית שהגישה משפט בידעה שאין לו בסיס חוקי, אך ורק כדי לגבש את דעתו של הציבור. לאור התפתחות פרשת שטיינברג, היה זה חשד מבוסס בהחלט. המשפט הוגש פשוט מפני שהיה צורך להגיש משפט כל שהוא, לא חשוב איזה, כדי להסוות את הקנוניה של יחזקאל סהר.

אולם השופטת לא סיימה בזאת את פסק-הדין. היא רק התחילה בו, הוסיפה לו 39 עמודים מרתקים נוספים. היא לא רק רצתה לזכות את שטיינברג, היא רצתה להביע את דעתה על כל מסכת השקרים שהתגלתה במשפט. לכן, בהתעלמה במפורש מהחלטתה שאין בסיס חוקי לתביעה,

ניגשה בכל זאת לנתח את ההאשמה, שאין לה בסיס חוקי, מבחינה משפטית. מסקנותיה הצטרפו למיסמך משפטי העשוי לשמש חומר-לימוד באוניברסיטה.

★ ★ ★

הפמל קאדים שינה עדות

רַעַד הַמִּרְכְּזִי בַּמִּשְׁפָּט היה סמל המשטרה הערבי אגיס קאדים. זה האיש שנשלח עלי-ידי שטיינברג להביא תעודה של ערבי כל שהוא, שיאשר שיש לו דירה בשביל אחמד מוחמד שימלי, תושב עין-סחלה (וסוכנו הקודם של שטיינברג במלחמתו נגד כנופיות-השוד). מיסמך זה הוא ששימש עילה למשפט.

טענת התביעה: שטיינברג פקד על קאדים, שהיה נתון לפקודתו, להביא אישור פורמלי בלבד, כדי לרמות את אנשי המימשל-הצבאי ולהשיג רשיון-יציאה לשימלי.

טענת הסניגוריה: שטיינברג ביקש את קאדים להשיג דירה אמיתית ומקום-עבודה בשביל שימלי, שרצה באמת להשתקע ביפו.

היתה זאת נקודת-המוקד של כל המשפט.

קאדים העיד תחילה במשטרה ותיאר את הפרשה כמו שתיאר אותה שטיינברג עצמו. קציני-המשטרה שגבה את עדותו, ראובן מינקובסקי, אמר לו לחשוב על הדבר מחדש, ולבוא למחרת היום לראש-המחלקה אפריים הופשטטר כדי לשוחח עמו. הופשטטר הוא אחד הקצינים הגבוהים ביותר במטה הארצי, ולא היה ספק רב כיצד יגיב סמל קטן, ועוד ממוצא ערבי, על הזמנה כזאת. קאדים שינה את עדותו ותיאר הפעם את הפרשה בהתאם לטענות התביעה.

שאלה השופטת: "מה הניע את אגיס קאדים לשנות (את) עדותו, או נאמר — מה הניעו ליתן (את) העדות (השניה), אם עדות זו אינה עדות אמת והושגה מתוך לחץ והשפעה של אנשי המשטרה שניהלו (את) החקירה... ואם מתוך בריחה רגילה לדרך של הטלת האשמה על הזולת...". את דעתה על העד קבעה בלשון חריפה עוד יותר: "אם ישנן זרנוות ושעורין בשקר, הרי המאוס והמטוכן שבשקרים הוא זה של 'איני זוכר'..."

כך פסלה השופטת את העד היחיד, שעדותו יכלה באמת להרשיע את שטיינברג.

★ ★ ★

רמ"ח הופשטטר: התנהגות צורמת

אֶלֶם הַפִּמְל קאדים, קטן-החשיבות (אך אדיר-הממדים) הוביל את השופטת לדג גדול יותר, שלא הופיע כלל במשפט, אף שרוחו ריחפה על פני המים המשפטיים הסוערים. היה זה רמ"ח הופשטטר, אחד מאנשי המפתח של המטה הארצי.

בבוקר בו היה על אגיס קאדים להעיד בבית-המשפט, נקרא תחילה להופשטטר בכבודו ובעצמו, שקיים עימו שיחה קצרה במטה הארצי. פרט זה נמסר לשטיינברג ולתמיר כבר כעבור שעה קלה, עוד לפני שקאדים הגיע לבית-המשפט. הדבר הובא מיד לדיון.

(המשך בעמוד 12)



קצינים זינגר והופשטטר

"וגם לא אמת..."

אגסים!

וביתי עלי-ידי בית-משפט שהוטחה בפני.

לפני שאף טרח לקרוא של משטרת-ישראל, מר ינאים, שלא יחזיר אותי לשם יפים" אחרים. הוא, בצורה שתאפשר לי

יש ביכולתי לפנות אל

ומל את פיטורי, וכי לא מפקח הכללי יודע שאין עליון כבר הודיע במקרה את.

קח הכללי השמיט השי-יו הקודמות, במיסמכים כך שאין כל אפשרות יות אישית על מעשיו דרך אחרת להבאת הי-אלא עלי-ידי השמעת יחזקאל סהר את האפי-או את העתון המפרסם

זאב שטיינברג, קובע

יעו שהפצתי "מסמך

ג רשיון לערבי מו

שר אמר שאני נתתי

של פרוצה, שהעידה

במגע מיני.

אשר אמר שהשגתי

עתנה מאנשי העולם

טר טען שהתרועעתי

וחזותו מעל למידה

נכון של תפקיד.

אמנם טען, אחרי מתן

"מעשים יפים" נוס-

ר שעשיתי מעשים

ריים המצדיקים את

תבוע אותי אישית לדיון

או בפני כל ועדת-חקירה

י בכל פורום מוסמך אחר

ר כי האשמותי הברורות

זאב שטיינברג

ללחום על צדקתו.

פעה, שלא ענה כלל. אחר-כך פנה

את פרטי המעשה, השיב את אשר

דיו בפני בית-המשפט העליון. הוא

כוזבת מעיקרה (ראה לחלו).

שטיינברג וביגוי, התחממה האחירה

של ביגוי עצמו, ואולי כדי להרגיע

קבעה השופטת: "כל מה שבית המשפט יש לו להעיר הוא שהענין צורם ותו לו".
אולם השופטת לא התאפקה להעיר, בלעג מריר ועוקצני, על הטענה כאילו רצה הפשטטר
רק לזדאן שקאדים יגיד את האמת בבית המשפט: "האם אמת זו אינה נחלתם של סמלים
שמשרתים שש שנים במשטרה ושהעידו בבית המשפט פעמים רבות?"
למעשה לא נשאר כל ספק כי הפשטטר התערב אישית כדי להטיל את מוראו על קאדים,
ולתכרז אותו למסור בבית המשפט נגד שטיינברג את העדות שמהמשטרה היה מעוניין
בה. כפי שציגה השופטת, לא היה זה העד היחיד שהוזמן בדרך זו אל הפשטטר.

★ ★ ★

פ. מ. מ. זינגר: לא אמת

סגן המפקח המחוזי יוסף זינגר נקרא עלידי צמרת המשטרה כדי לעשות את
העבודה השחורה: לנהל את החקירה נגד שטיינברג. חקירתו הראשונה את שטיינברג,
שנתקיימה באותו יום בו הביאו לזינגר את הצהרתו של הערבי מיפו בקשר להשגת הדירה
לשילמי, כללה בראשיתה את השאלה: מי כתב את הצהרה?
שטיינברג ענה, ללא היסוס: הסמל קאדים. אולם התשובה לא מצאה חן בעיני זינגר.
הוא אמנם איפשרה לו לסיים את החקירה במהרה ולהביא לשולחיו טענה אחת שאיפשרה
(לדעתם) להעמיד את שטיינברג לדין. אולם היא שללה מן התביעה את טענת הודון, אם
שטיינברג הודה בעצמו שקאדים כתב את הצהרה, משמע ששטיינברג לא הסתיר דבר.
לכן קבע זינגר, בתמימות, בשעה שהעיד בבית המשפט, ששטיינברג לא אמר לו כלל
כי קאדים כתב את המימך. עובדה זו גודעה לו, לדבריו, כבר שבוע לפני כן.
אולם השתלשלות הענינים, כפי שהתבהרה במשפט מעל לכל ספק, היתה לגמרי אחרת.
המימך הגיע לידי זינגר רק שעות מעטות לפני שחקר את שטיינברג, כך שלא יכולה
היתה להיות אמת בדבריו. זינגר שהמימך היה בידי שבוועד לפני כן.

קבעה השופטת: "אני מאמינה שבעת גבית העדות הועלה השם אניס עלידי מר זינגר...
דבריו של מר זינגר אינם נכונים ואינם יכולים להיות נכונים... לדאבוני אני יכולה
להאמין שבטעותו של מר זינגר... נפלה טעות שבתוסלב, פליטת פה..."
היתה זאת האשמה ברורה של קצין המשטרה גבוה בעדות שקר בכונה תחילה.
למעשה כבר הוגשה לפני כן קובלנה פלילית פרטית עלידי שטיינברג עצמו נגד זינגר
בעון שבועת שקר. עתה, אחרי פסקהדין, קשה לתאר שאחרי הרשעה ברורה וחוזת כזאת
לא יגיש היועץ המשפטי עצמו תביעה פלילית נגד זינגר.

★ ★ ★

מפקח מינקובסקי: אמצעים פפוליים ומגזנים

מפקח ראשון מינקובסקי לא הופיע ברשימת העדים שהוגשה עלידי התביעה, יחד
עם גליון האישום. הוא הופיע רק אחרי שהמוטט כל בנין התביעה, וכאשר נתברר
כי זינגר שיקר בשבועה. אז הובא מינקובסקי, עוזרו של זינגר בחקירה נגד שטיינברג,
כדי להוכיח שזינגר באמת כבר ידע שקאדים כתב את הצהרת הערבי, לפני ששטיינברג
עצמו סיפר על כך לזינגר.
בחקירת שטיינברג של עורכי הדין תמיר, עורך מינקובסקי רחמים עד כדי כך, שעד אחר
של התביעה קרא כעבור כמה שעות לעבר תמיר: "היזהר לו, אני אינני מינקובסקי".
השופטת לא ריחמה על עד אומלל זה. היא קבעה: "(עדותו) מזכירה (את) דברי אחד
מפסקי בית המשפט העליון (כי) מתקבל הרושם שלהיותם של אנשי המשטרה, מסוגם של
הנ"ל, להשיג הרשעה נגד אנשים שהם מאמינים באשמתם, עשויה להורידם מדרך היושר
וההגינות, שהם מצויים בתוקף תפקידם הציבורי ללכת בה, ולהעבייר על דעתם, עד כדי
אחיה באמצעים פפוליים ומגזנים... מפקח מינקובסקי... מתאים לתאור (זה), ומשדבקה
בו להיטותם של הממונים עליו למצוא חומר מרשיע, נסחף בה והפך אדוק אף מן הרבי
עצמו, וקשה עוד לקבוע מה בדבריו אמת ומה אינו אמת, וישנה גם לא אמת".
כך הואשם קצין שני בשבועת שקר.

★ ★ ★

זאב שטיינברג: "תום לב וכנות"

אחרי כל אלה, לא היה למעשה ספק ביחס לצדקתו של שטיינברג. השופטת לא
חסכה בביטויים: "הנאשם נחקר ותשובתו היא מספקת... אני מאמינה לו... נשארה
גירסתו הבלתי מעוררת, הייתי אומרת — הבלתי שנויה במחלוקת, של הנאשם, שביקש
לנזור לשימלי ולגמול עמו כשפנה אליו, על שרותיו שבעבר, שרותים בסחנות יסודיים,
ואני מאמינה שהיו כאלה, ולא שרותים אישיים".

בצורה דומה התרשמה השופטת מנשג ברדיין, סמל הבולשת ששימש כעוזרו הקרוב
של שטיינברג ושנאסר יחד עמו. "בעדותו של ברדיין אין לא סתירות, לא ניגודים לעוי
(הגנה) קודמים, ולא התחמקות, והיא כולה איתנה וברירה..."
למשמעות האמיתית של דברים אלה היא: בוימה האשמה מבישה וכוחת נגד שטיינברג,
הברירה היתה בין שתי אפשרויות: או ששטיינברג שיקר, או ששיקרו ראשי המטה הארצי.
השופטת לא השאירה כל מקום לספק: היא האמינה באפשרות השניה.

★ ★ ★

דיבה מחפונת

האם היתה זאת יוזמה אישית של קצין זה או אחר? האם שיקר איש אחד? האם
ביים אחד את מסכת השקרים?
השופטת שללה אפשרות זו. היא קבעה בפירוש את אחריותה של צמרת המשטרה כגוף.
"לדאבוני, המשטרה, בהופעתה זו, עשתה רושם של המוסד הידוע כקובל פריטי, שבית
המשפט לרוב רואה אותו בעין לא יפה כלל, שהוא מתערב במהלך המשפט ודואג
להרשעת נאשם מפני אינטרסים אנוכיים, ולא מאינטרסים ציבוריים".
שום שופט לא יכול היה להביע במלים ברורות יותר את אמונתו כי הצמרת של
משטרת ישראל ביימה, מתוך אינטרסים אנוכיים ואישיים, משפט כוזב נגד אדם אחד.
השופטת לא יכלה להשמיץ את דעתה מדוע ביימה המשטרה את ההאשמה. ההסבר
ההגיוני היחיד היה זה שפורסם בשעתו בהעוזה הזה (1991).

האסון היה, כי הנפגע לא יכול היה להתגונן. הוא פוטר ממשרתו. הוא לא יכול היה
להגיש משפט על הוצאת דיבה נגד יחזקאל סהר, המפקח הכללי של המשטרה, שהמיט עליו
אסון. כי לפי חוק הארץ, אי אפשר לתבוע פקיד ממשלתי לדין על מעשים שביצע בתפקיד.
יחזקאל סהר עצמו ידע זאת היטב. לכן לא התבייש להשמיץ באוזני עתונאים, שעות
מעטות אחרי מתן פסקהדין, שלא הספיק עדיין לקרוא, שורה חדשה של השמצות אישיות
(מחוסנות). הוא אמר כי שטיינברג ביצע "מעשים יפים", מבלי לפרש מה הם. חזק מזה
טען כי שטיינברג פחד להגיש צו על תנאי לבית הדין הגבוה לצדק, כדי לבטל את פטוריו.
טענה זו לא הושמעה בפעם הראשונה. גם ביגה הזכיר אותה במכתביו. אולם סהר ידע
(דבר שאולי ביגה לא ידע) שוהי גיבת הדעת. בית הדין הגבוה לצדק הודיע בשעת
בפירושו, בלשון שאינה משמעת לשתי פנים, כי החוק הקיים אינו נותן לו כל אפשרות
לבטל את פטוריו של שוטר אשר סולק עלידי שרי המשטרה לפי סעיף 15 של דבר-המל-
במועצתו, אפילו אם לדעת בית המשפט עצמו הפטורים הם שרירותיים ובלתי מוצדקים. כי
הסעיף הנידון, שהותקן עלידי האגלים במיוחד כדי לתת להם אפשרות לפטר שוטרים
קולוניאליים בלי מתן כל נימוק, מחוסן בפני התערבות משפטית.

★ ★ ★

המסקנה: טיהור!

?הו הצד החוקי. הוא נסתיים, למעשה, עם מתן פסקהדין של מינה שמיר, פסקדין
שהפך סימיון דוד בתולדות המשפט בארץ והחזיר לרבים את האמונה כי המאבק על
טוהר המדינה הוא בעל תכלית. כל עוד ישנם בארץ שופטים כמו מינה שמיר, לא יגבר
הפיתוי בלב הנוער הישראלי לקחת את החוק בידיו.
אולם הצד הציבורי לא הסתיים. במדינה דמוקרטית יכול להיות רק המשך אחד לפסק-
דין מגומק כמו זה: סילוקו של המפקח הכללי בבושת פנים, וטיהור כללי של המטה
הארצי מחבורת הקצינים שהורשעה שוב כמבית המשפט ופסקהדין שבוועת שקר.



בשבוע הבא

תתקיים ההגרלה

מיליון עממי

נזשא כרטיס תשנ"ו-1955



אגרות

להשיג

בכל

הבנקים

הפעם הפרס הגדול

40.000 ₪

ספרית פועלים בע"מ

תל-אביב רחוב אלנבי 73

ה ו פ י ע ו :

"ל ב ל"

לא אמות כי אחיה — אנטולוגיה
בעריכת: דוד כנעני, אריה שמרי

מבחר חשוב מיצירותיהם של גדולי הפרוזה הקלאסית היהודית-הסובייטית.
מראשית המהפכה ועד אחרי מלחמת העולם השנייה; אספקי
לריה לבית ישראל בכרית המועצות, בעיתויו ודמותו החברתית
והרוחנית, יריעה רחבה של חיי עם המבקש לחיות ולא למות.

"נ ע ר י פ"

מכונות משנות פני עולם — מאת א. תיבון

המהפכה הטכנית הגדולה החל מן המאה ה-18; מחוללה וממציאה
על כשלונותיהם המרובים והישגיהם המפוארים; התמורות החברתיות
שבאו בעקבות מהפכה זו — ידע המחבר לתאר בלשון הכובשת את
לבו של הקורא הצעיר, בהביאו חומר עובדתי מאלף, מקורי וחדש.

"ח י נ וך"

אפקים מס' 1/1957 בעריכת צבי זהר

"במה לחינוך ותרבות"

"מ ח ז ח"

דון ז'ואן בגיהנום — מאת ג. ברנארד שאו

עברית: א. שלונסקי

בקורת שנונה על החברה האנושית המשובעת לשקרים המוסכמים
של המוסר המזויף. הזמן ומושגיו באספקלריה האכזרית של האמת
וההגיון נוסח ברנארד שאו.

מדן ועד סיני — מאת שמואל כץ

"ספר קריקטורות נאה מימי מבצע סיני"

זוג נעליים מסומרות



שארית חון

נערה, עמה חשב להתחתן, דחה את תוכניתו עד ליום בו הגיע משפחתו לארץ ותשקם בה. אולם צרכי האומה קמו לצרכי המשפחה. כחייל רגלי פשוט, היה שארל בין ראשוני המסתערים על אחד ממוצבי האויב, שניהלו קרבות עקשניים טרם נפלו. יחידתו של שארל נכנסה לקרב כידונים ורימונים. בקרב זה נפצע שארל ונפל. סביבו, על המשלט הנטוש והחרב, היו מפוררות כמיות גדולות של נעלי צבא, אותן השליך האויב במנוסתו.

לפני כשנה, כאשר היה משולם בחופשה בבית הוריו, חלה בדלקת הריאות. דאגתו היחידה הייתה: חבל שזה קרה בבית ולא בעין חרוץ. כשנשאל לפרש דאגה מורה זו, ענה: "קודם כל, אמא לא היתה יודעת. שנית, אתם יודעים מה זאת אומרת שאני נמצא בין החברה".

ההורים לעומת זאת דאגו שיסיים את לימודיו ויזכה לפחות בתעודת בגרות. משולם היה עונה להם: "אתם חושבים שתעודת בגרות זה העיקר? גם אנשי עבודה אנחנו צריכים!" אולם הוא הבטיח כי בתום שני חודשי הצבאי, יגיש לבחינות הבגרות וכשיהכשרתו תצא לעצמאות משקית, יקח את ההורים אליו, כדי שלא יעבדו לעת זקנה.

יחד עם בני הכשרתו התגייס משולם ליחידת נחיל, ולאחר תום סדרת האימונים נשלח לאחד ממחלקי הספר בדרום. הוריו רצו לנסוע לבקר במשק, אולם משולם כתב להם: "אל תעזו לבוא לכאן, כאן זה לא מרכז תלמידי". במכתב אחר, שנכתב לילה לפני שנחרג, כתב משולם: "משוה יוחם בי ומאקין בי לכתוב, דוקא בשעה 11.00 בלילה. ודאי תתפללו מה גרם למספר הרב של המכתבים, אולם המצב הבטחוני הוא שממריץ אותי. יודע אני מהי הרגשת הורים שעה שבניהם יושבים בעמדות, כמה עשרות מטרים מעמדות האויב".

למחרת היה משולם בין חיילי הנח"ל שמהרו לעבר קבוצת פדאיון, שנתגלתה בסביבות המשק. מכוניתם עלתה על מוקש.

בעה אחים ושתי אחיות, היה שארל ילד שעשועים וכן טיפוחיה של האם. אהבתו לאמו לא ידעה גבולות, כשהתבגר עמדה דאגה זו בראש כל מחשבותיו. בעודו צעיר לימים, הפך שארל ליצרן נעליים עצמאי, שכל אשה אלגנטית בקרב לוקה היתה מתגאה בנעילת הנעליים מעשה ידיו. נעלי נשים עדינות היו מוצריו העיקריים. אולם לא עבר זמן רב והתעניינותו עברה לסוג נעליים אחרות לגמרי, נעליים גסות ומסומרות — נעלי צבא.

אחיו הבכור, שעלה לארץ ושירת בצבא, הירבה לשלוח למשפחה במרוקו את צילומיו במדי הצבא. שארל הוקסם ממכתבי אחיו ומהצילומים ששלח, החליט לעלות גם הוא ולהתגייס לצבא.

העיסוב היחיד לעלייתו לארץ היתה אמו, האם והאחיות התכוננו גם הן לעלות עמו, כשלפתע מתה הסבתא. והאם החליטה ל"הישאר בשנת האבל בקובלנקה. אך שארל עלה לארץ. זה אירע לפני שמונה חודשים. מיד עם עלותו, התייצב בלשכת הגיוס, דרש שיגיסוהו לצבא. הוא גויס לחטיבת חיל רגלי, היה שמח בולקו כשוכה גם הוא בנעלי צבא מסומרות ובמדי חאקי.

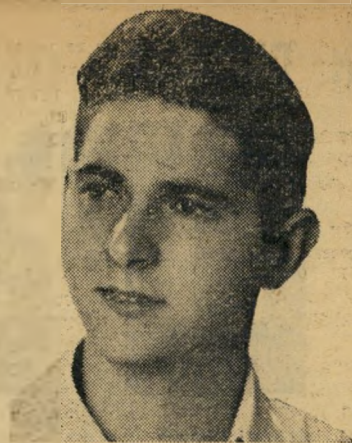
זמן קצר לפני קרבות סיני, תכנן שארל את עליית אמו ואחיותיו לארץ. הוא הכין את הדרכונים עבורם ואת סידורי הנסיעה. כי משפחתו של טוראי שארל, בן 24, היתה יקרה לו מכל למרות שהיתה לו

כאשר הגיע שארל חזן לגיל בו היה עליו לבחור בדרך חייו, לא היסס הרבה. מאחוריו היו שנות לימוד בבית הספר העממי אליאנס בקובלנקה; הוא היתה הבחירה התופשית ביותר. היה שארל בוחר אל הנכון להיות כדורגלן. אולם מאחר שידע כי אינו יכול לשאוף לקריירה של כדורגלן מקצועי, החליט לבחור במקצוע המעשי שענינו.

עוד כילד, היתה לשארל ההזדמנות להסתובב בין חנויות היהודים בקובלנקה, לעקוב אחר עבודתם של בעלי המלאכה השונים, הפחחים, הצורפים והחייטים. ימים תמימים היה מבלה בהתבוננות במעשי ידיהם של אותם בעלי מלאכה, כשכולו משתומם כי צד הם משנים את צורתם של החמרים ה"שונים. גם באטליו הגדול של אביו הקצב, יכול היה שארל ללמוד מקצוע מועיל. אך למ בהגיע היום החליט להיות סנדלר.

יתכן שישנם אנשים הרואים במקצוע זה פחיתות כבוד. שארל חזן ראה בו אמונה. ייצור הנעליים לא היה בשבילו מלאכה חדר גזנית ומשעממת. הוא השקיע בכל זוג נעליים שיצר את מיטב כשרונו, עסק בחיתוך העור ובתפורות עדינה, כאילו הוציא מתחת ידיו יצירת אמנות.

אמנם עברו שנים מספר, עד שהגיע שארל לדרגת יצרן נעליים עצמאי. תחילה עבד כשוליה, השתכר אך סכום מועט. אולם מיום שקיבל את משכורתו הראשונה, דאג להביאה בשלימות לאם. בבית בו גדלו אר-



דוד כהן

פיפר מול מיגים

על המסלול ניצב מטוס קטן וצהוב. ה"טיס החל להתניע את המדחף וקול טרטור צורמני הפריע את שקט המדבר מסביב. צעיר גבה קומה ויפה תואר, תיק מפות בידו, נפרד מקבוצת חיילים שעמדה ליד הפיפר.

"לאן הפעם?" הם שאלו אותו. דוד כהן, צבר רענן בעל חיוך שאינו מש משפחתי, הרחיק את חיוכו ורק ענה: "למעלה". בידו הצביע לשמים.

הוא נכנס לתא האחורי במטוס והפיפר הקטן יזנק לשמים. בטרטור החזק, במהירותו הקטנה ובצורתו החיצונית, היה ה"מטוס ממש מגוחך. מטוסי סילון מבהיקים ומטוסי הובלה ענקיים נטלו ממנו את כל תשומת לב הלוחמים. "זה מטוס ששייך להיסטוריה!" אמרו החיילים בליגול. מטוס הפיפר בו טס דוד כהן, הוכיח כי הוא עוד מסוגל לעשות היסטוריה.

בתום מערכת סיני, קראו אורחי המדינה סיפור עליה טראגי, אודות מטוס פיפר שהיה בתפקיד סיור אווירי, בראש שיירה שהתקדמה דרומה. ממרומים דיווח המטוס ללוחמי הקרקע על עמדות האויב שעמדו בדרכם, חסך לאנשי הרגלים את הצורך להתעכב במטרות סיורים ותצפיות. לפתע הירי פיעז במרחבי התכלת גופותיהם המבהיקים קים של ארבעה מטוסי סילון. היו אלה ארבעה מיגים מצריים, אשר עטו לעבר ה"שיירה.

טיס הפיפר, סרן בנימין כהנא, אשר הבחין במטוסי האויב, סטה ממסלולו, משך אחריה את ארבעת המיגים והתרחק ממסלול השיירה. משך דקות יקרות עסקו המיגים ברדיפה אחרי הפיפר הקטן, שתימרן בכל צורות האירובטיקה האפשריות, כדי להתחמק ממטר כדוריהם. לבסוף נפגע המטוס וצנח בלהבות לקרקע. אולם המיגים לא תפאו את השיירה. שני אנשי המטוס, סרן בנימין כהנא וטוראי דוד כהן (19), נהרגו. דוד נולד ככחן זקונים להוריו, בקרית ביאליק, הוא למד בבית הספר היסודי בקרית ביאליק, ולאחר שהמציב הי"לכלי בבית הוריו לא היה טוב, התאמצו ההורים, איפשרו לבנם לסיים את בית הספר תיכון בקרית מוצקין. דוד לא נשאר כפוי וטובה להוריו. במשך כל שנות לימודיו היה תלמיד המצטיין בכיתה, שקדן, חרוץ ו"אוכשר בכל מקצועות הלימודים.

כאשר סיים את לימודיו, היה בדעתו ל"משך ללמוד באוניברסיטה העברית בירושלים, להשתלב במעדי המזרח. תחילת תלמיד ירבה דוד להשתתף בכל מיני כתבי עת עלונים של בית הספר, כתב מאמרים ורשימות להארץ שלנו ולבמחנה גדנ"ע. בדרך כלל עסק במאמרים אלה בענייני חברה ו"היה בקרב הגווער.

בצבא, אליו התגייס דוד לפני כשנה, שי"ת בתפקיד מיוחד ומעניין. בתחילת שירותו עבר קורס מפקדי כחות, ולאחר מכן הועבר לנקודה דרומית במדינה, ממנה בא לחופשה אחת בלבד במשך כל תקופת שירותו. תפקיד דוד זה הקנה לו חיות רבות. הוא אהב לספר כיצד היה מטוס עושה מעשי ל"מטוסי באויב, פשוט היה בכך לראות איך החברה נשתלים בקרקע מרוב פחד, אמר האיש שהגדיר פעם את תפקידו כ"סיוול בין שמים לארץ".

במכתבו האחרון להוריו, היתה לו אך בקשה אחת: "שמרו על ספרי. אצטרך אותם להמשכת הלימודים".

מכתב אחרון ברירה

הפוסק האחרון בכל ויכוח שהתעורר בי"מסק, חבריו העריכו במיוחד את תכונות החברות שבו. באחד הימים, למשל, עמדה ההכשרה לנסוע לרחיצה בים. אחת החברות לא היתה יכולה לנסוע, משום שהיה עליה לעבוד בלול משך כל הלילה. היה זה משר לאם שהתנדב לעזור לה בעבודתה, כדי ש"תסיים מוקדם יותר ותוכל להצטרף אל שאר החברים.



משולם פליגרום

מזכרת אישית למשפחה

ואשה, צעיר וזקן, הנותרים, מוכים וזבי דם, מועמסים בקרנות בקר, זוהי רכבת המוות. בתוך הקרונות מצטופפים עשרות יהודים דחוסים. בכל קרון כמאתיים נפש.

במשך שבועיים מיתלטלת רכבת המוות בי"מ כל רחבי מולדיה וחלכיה. לאנשים בתוך הקרונות אין מנוח ולא מים. רק מדי פעם מעניקים להם גיגית מים, שרק בודדים מצ"ליחים לגמזע ממנה. אנשים צונחים בקרון ומתים. כעבור שבועיים, נשארו מקרון של 165 איש רק 5 אנשים חיים. ביניהם היה שלמה חובן, בן 17.

ניצולי רכבת המוות לא זכו בחפוש. שלמה חובן והאחרים הוחזרו ליאשי, נשלחו לי"עבודות פרך במחצבות אבן בכסרביה. ושוב ניצל שלמה ברצע האחרון ממחנה, כש"הצליח להתחמק מערימת אבנים שנפלה על הפועלים והרגה כמה מהם. בתום המלחמה, נשא שלמה לאשה צעירה בת עירו, שהוריה נהרגו באותן מהומות הדמים ביאשי, ברח יחד עמה בסתר לאיטליה.

ב"1947, חודשים ספורים לפני תחילת מלחמת העצמאות, הגיע הזוג לחיפה. שלמה גויס לחטיבת שריון, השתתף בקרבות — ושוב ניצל בנס, שעה שחבריו נהרגו ו"נפצעו. אחרי המלחמה, המשיך שלמה בי"שירות סדיר במשך שנתיים, השתחרר מ"הצבא בדרגת טוראי, מקלען במקלע ביגוני.

יוני 1941. הפאשיסטים והנאציסטים מתי"רים כל רסן של שלטון, ובחסות הנאצים עורכים פוגרומים המוניים ביהודי רומניה. ביאשי, נערך אחד הפוגרומים המזועזעים בי"יותר. המוניים מוסתים פורצים לרובעי היהודים, בוזזים וטובחים, ללא הבחנה בין נער



שלמה חובן

כתבי „העולם הזה“ מראיינים את כל

הם אינם ר

מאז נודעה לראשונה, באמצעות „העולם הזה“ (1006), עובדת שחרורו של חיים שמחון מכנאו אחרי שקיבל זריקת אמת ונשיא המדינה הפחית את עונשו, היא הפכה לאחר מנושאי הויכוחים העיקריים של אזרחים רבים במדינה. בכל מקום, באוטובוסים וברכבות, סביב שולחנות בתי-הקפה ובפגרי שות נוער בעיר ובכפר, הפכה שוב התעלומה סביב הרצח של מירה ארצי לשיחת היום.

אייאפשר היה להתעלם מדריי שתו של חיים שמחון לרביזיה כי ללית של משפטו. לא היה מנוס משלוש טענות נוקבות, אותן הי עליה שמחון בספורו, והמצדיקות דיון נוסף בפרשה: שעדותו של השוטף גרשון אפריאט, אשר היתה עדות עיקרית נגדו, היא עדות שקר; שהמשטרה לא ניס תה אפילו לנחל הקירה בכיוון אחר מאשר נגדו; שפרופסור פסיכיאטר מוכר, אשר חזר לו זריקת אמת, התרשם מחפזותו.

מבחינת החוק היבש של הי מדינה, אין כיום כל אפשרות לי חידוש משפט רצח מירה ארצי. חוק המדינה, המבוסס על החוק הבריטי, קובע במפורש כי כל פסקדין שאושר על-ידי בית-הדין העליון, אינו יכול להיות מוטעה. אולם מלבד החוק היבש ישנו גם צד שני לפרשה, הצד האנושי. שמחון שוחרר מבית הכלא כשי אות קין של רוצח על מצחו. חיינו נחרסו. כל זמן שלא זוכה מאשמת הרצח, תתיחס אליו החברה כאל פושע.

גם אחרי שחרורו, כי הוא חף מפשע. מחצד האנושי של הפרשה, תלוי טיהורו של שמחון בעדויותיהם של האנשים המעורבים בפרשת הרצח, ובנכונותם של עדויות התביעה לחזור על כל מה שהם יודעים, בהשפעת זריקת האמת.

מ הי זריקת האמת? מה ערכה ומה השפעתה?

פרופסור צבי ויניק, בעל טון דיבור שקט ומתון, המושג כמרצה באוניברסיטה העברית וכמנהל בית-החולים לחולי-רוח בטלביה, ירושלים, הוא האדם אשר הוריק לחיים שמחון את זריקת האמת ואשר בהמצאתו שוחרר שמחון מהכלא. על סמך שיחתו עם שמחון, בהיותו תחת השפעת הוריקה, טען פרופסור ויניק: „התרשמותי והרגשתי היא ששמחון לא ביצע את הרצח. על סמך ש יחות עמו, על סמך אפיו הצבאי והחורה הבלתי פוסקת והעקשנית על טענתו ש נגרם לו עיוות דין, אני סבור שיש יסוד לטענתו.“

העולם הזה פנה אל אישיות מוסמכת שלא היה לה כל קשר לפרשת שמחון, כדי ש תחזה את דעתה על זריקת האמת. הסביר ד"ר זאב יורמולוביץ, הפסיכיאטר המחוזי במחוז תל-אביב, ומנהל בית-החולים לחולי רוח בבתי-ים:

„זריקת האמת היא תכשיר המכניס את הי אדם לתרומה קצרה וקלה. מזריקים לאדם לתוך וריד היד, באופן איטי, כמות לא גדולה של סם הנקרא סודיום פנטוטל, שי אינו סם משכר ומשכבד. כאשר הרופא מר גיש שהכרתו של האדם מתחילה להיות מ עורפלת ושהוא מתקרב למצב של שינה, הוא יכול עוד לקשור עמו שיחה. במצב זה, כשהאדם עוד אינו ישן הוא עשוי לדבר ביתר חופשיות על דברים שלא היה רוצה לדבר עליהם. השפעת הסם היא בכך שהוא מסלק מעצוריו מסויימים בנפשו של האדם. „החשיבות המשפטית של התכשיר היא מוגבלת וקלושה, ואין אפשרות להסתמך עליה בכל המקרים. התכשיר משיג תוצאות טובות, במקרה שאדם היה רוצה להגיד דברים מסויימים, אולם מתוך מעצורים נפשיים אינו יכול לדבר עליהם. ישנה אפשרות שבמצב זה יזכור אדם דברים שבאופן גור



„אני לא יפה ולא איש גדול“, אומר אלי עבאדי, כשהוא מסרב להצטלם. אלי עבאדי, בעל המסעדה על חוף הכינרת, שעדותו בי משפט רצח מירה ארצי שימשה חומר מסייע להרשעת שמחון, מסרב לקבל זריקת אמת.

הווי

המוצא הישר

ב ירושלים, מצאה הצעירה מרי בלום 50 לירות באולם בית-המשפט העליון, מיהרה למסור לידי השמש, שמעה כעבור שעה קלה מאביה כי הוא איבד 50 לירות באותו אולם של בית-המשפט, הפנתה אותו לשמש, שהפנה אותו למזכירות, שהפנה או תו למשטרה, שהחזירה את הכסף רק לאחר חקירה יסודית.

הגוף ומדעי הרוח

ב לאס-יוגאט, פירסם בעל מועדון לילה מודעה בעתון, בה ביקש רקדניות בטן בעלות השכלה אקדמית, קיבל 50 תשובות.

אחד-אפס

ב גבעתיים, חזה ילד במשחק הכדורגל באיצטדיון המקומי, כשהוא ניצב על עץ מחוץ לגדר, התלהב למראה המשחק, התגלגל מראש העץ ישר אל תוך רשתות השער של אחת הקבוצות.

קפמי הנכר

ב שמוקחולם, פירסמה המועצה הארצית לטיפול בבני-נוער, סטטיסטיקה הי מוכיחה כי 80% מהצעירות השבדיות היוצות לחוץ-לארץ חוזרות הרות, לאנשים בל-תיידועים.

חופש הפרט

ב יפו, לא השלים תושב בן 32 עם מעשה הרופאים שהצילו אותו מנסיונו להתאבד, התפרץ במשטרה כדי להתלונן על התערבות זו, הואשם כחוק בנסיון לביצוע התאבדות.

טעות לעולם האמת חזרת

ב קונדליאנו, איטליה, גילו עובדי חדר המתים המקומי גופתה של אשה ש הלחייתה נערכה חודש לפני כן, ואשר עובדי חדר המתים שכחו להכניסה בחוף הארון שהוטמן באדמה.

ביקורת עצמית

ב הרצליה, לשם הגיע מבקר המדינה ד"ר יוגסרד מוזס כדי להיפגש מרד פותחו אחרי גנבים למיניהם, התפרצו גנבים לחורו, גנבו ממנו תכשיטים וכסף.

לורד שומר הקבינה

ב רביבים, לאחר שהתינוק ניר גול בשעה שאמו נסעה בתא הנהג של מו אית מאז-ויז שהובילה אותה לבית-החולים, החליט הקיבוץ להדיק תינוק את הכינוי „מאק“ ולהעניק לו זכות-נסיעה חינוג לכל ימי חייו, וזכות קדימה בין כל הטרמפיסטים לנסוע בתא של כל משאיות הקיבוץ.

שוליות הקוסם

ב תל-אביב, הובא סלם פנו בפני שופט השלום, באשמת הוצאת כספים בטענות שוא מתושבת כפר שלם, זכה באותה הז דמונת לפקודת מעצר באשמת הוצאת כספים מתושב אחר של כפר שלם, בהבטחה כי יסייע לו באמצעי קסמים להחזרת בתורתו שנטשה אותו.

הבטחה והגשמה

ב לונדון, פירסם העתון דילי סקסש את הידיעה הבאה: קפטן ארתור גירגי אשטון, מגדוד הרויאל דראגונס, התערב עם חבר כי יוכל לשתות בקבוק חיסקי בלגימה אחת. הוא זכה בהתערבות. הלחייתו נערכה אמש.

חידון בלשי

ב רחובות, תלה באיכוח אחד הקיבוצים מודעה על קיר תחנת האוטובוסים, בה ביקש מהאלמוני שגנב שק ובתוכו סלילי סרט בלשי שהיה מיועד לקיבוץ, להחזיר את הסלילים, מאחר שהם כללו רק חמש מתוך שמונה מערכות של הסרט, וממילא „לא תוכל ליהנות מהסרט, אם אינך יודע מה הסוף.“

8/15
עט קרט
כדורי
700
פרומה
(כ ו ל ל מ ס)

כדורגל
ידחון מצויר
7
בנברואר

חזקים הם קשרי אהבה

והם עלולים להתחזק על-ידי החלפת צלומים שצלמתם לבד. הצלומים מסוגלים יותר ממכ תבים להביע געגועים ואהבה. גם אתם מסוגלים לצלם יפה. הדרכה תקבלו אצל

פוטו-ברנד
חיפה, רחוב החלוץ 31

שלוח נפשי
ביטוח חוליס
שלוח

למכירה בהזדמנות:
מגרשים ברחובות
לפנות:
תל-אביב, טלפון 24749

גפד
צחוק ומצב-רוח לבית ולחברה
חופיע ראשון לגמרים
נמצא למכירה בכל הקניסטים

וצעים בזריקות אמת

אמר: "אני לא רוצה לעורר את כל הפרשה מחדש. עשיתם מעשה נבוי שהעליתם אותה שוב. אותי לא מעניין שום דבר. אינני יודע מהן זריקות האמת, ואינני רוצה לדעת עליהן. שלום."

ניסיתי בפעם האחרונה לשכך את זעמו: "אתה כועס על העתון, אמרתי לו. אולם, למעשה, העתון לא נקט כל עמדה בגדון. פירסמו רק את ספורו האישי של שמחון. באותה מידה נהיה מוכנים לפרסם את מה שיש לך לומר על הפרשה."

"אני לא רוצה להגיד שום דבר. שלום. כשנפרדנו, עוד הספיק לקרוא לעברי: 'ש' לא תכתוב שאם היית אצלי כבר שוחחת איתי. תכתוב שלא רציתי לדבר איתך. זה כן."

אני ממלא איפוא את בקשתו של כושי, אין לי מה לחשוש מאיזו סיבה שהיא בגלל זה שביקר אצלו כתב העולם הזה. הוא לא רצה לדבר איתי.

את השוטר כהן, פגשתי במסדרונות מטה

כאן האשים אותי באשמה מזוהה: "אני כבר מרגיש עשרה ימים שאתם מנסים לי צלם אותי. לא תצליחו." ניסיתי להצטדק ולומר שלא רדפנו את ריו ושהפעם הראשונה שאני רואה אותו היא הפעם הזאת. אפריאט קרץ אלי בחביזות, וכשירדתי במדרגות עוד קרא אחרי: "תדבר עם קצין המחוז. אם הוא ירשה, אתן לך את התמונה הכי יפה שלי."

שוטר ממושם.

★ ★ ★

כושי לא מדבר

לך רב היה לתגובתו של שלמה (כר) ("ש") קאופמן, האיש שהיה בחברתה של מירה ארצי בליל הרצח. על הפגישה עמו מוסר כתב העולם הזה בחיפה. בסולל בונה חיפה, שם מועסק שלמה קאופמן, אין מכירים אדם בשם זה. שם מכירים רק את כושי. קשה למצוא אותו. הוא עוסק כל היום. גם בדירתו ברחוב אר-

כשביקשתי לצלמו, נתגלה אלי עבאדי כי אדם צנוע ושונא פירסומה. אמר הוא בסברו להצטלם: "אני לא אדם גדול ולא יפה. אני אדם פשוט. לא רוצה שהתמונה שלי תופיע בעתונים. זה יכול להזיק לעסק שלי."

★ ★ ★
אפריאט מציית לפקודות

משיר כתב העולם הזה בטבריה: את השוטר גרשון אפריאט, צלם במשטרת טבריה, מצאתי בביתו שבשיכון א', כשהוא יושב ליד השולחן, בחוג בני משפחתו הי ענפה. עדותו של אפריאט כי ראה את שמחון יורד מהחורבות, שם נמצאה אחרי כן גופת מירה ארצי, היתה העדות המרשיעה העיקרית נגד שמחון. בסיפורו, טען שמחון כי אפריאט שיקר ביועין. עתה קיבל אותו שוטר את פני בחיור אדיב.

אפריאט, בעל השיער החלק והפה חסר השיניים, אשר בגיל 34 הוא אב לששה ילדים, חלקם שחוריי-שיער וחלקם בלונדיים,

מלי אינו זוכרם, ביחוד דברים שהיה רוצה להסתיר אותם.

"מאידך גיסא יתכן שאם דבר רציני מעיק על מצפוני של אדם והוא יודע שבוה תלוי גורלו, הוא ישתוק גם תחת השפעת הזרי קה. ידועים לי מקרים שאנשים סיפרו תחת השפעת הזריקה דברים דמיוניים בצורה כה משכנעת, עד שנפלנו כמעט בפח."

"השימוש המקובל של הזריקה הוא לי מטרה הבחנתית של סיבות וגורמי המחלה אצל חולי הנפש. מבחינה זו הזריקה עוזרת הרבה, מאחר שבאמצעותה אפשר לגלות סימני מחלה גיטריים. אין אנו משתמשים בזריקות אלה למטרות חקירה משטרתית ו בשום מקום בעולם, עד כמה שידוע לי, אין זריקות האמת מהוות הוכחה משפטית. תגובת בני האדם תחת השפעת הזריקה אינה אחידה, ישנם גם אנשים ששותקים. מה שהאדם יאמר בהשפעת הזריקה תלוי במידה מרובה באופיו."

★ ★ ★

עבאדי לא יודע

מאחר שאי אפשר לחייב איש לקבל זריקות אמת, פנה שמחון לפני שבו עיים, באמצעות העולם הזה, לכל האנשים המעורבים בפרשת רצח מירה ארצי, לקבל כמות, בהתנדבות, זריקות אמת. נכונותם של אנשים אלה לספר שוב את הידוע להם, בפיקוחו של רופא בלבד, היתה תורמת את התרומה הנכבדה ביותר להארת הפרשה הסתומה.

מוסר כתב העולם הזה בטבריה, העיר בה אירע הרצח לפני 4 שנים:

פרסום ספורו האישי של חיים שמחון הכה גלים בטבריה כולה. ברחובות, ליד הקיוסקים מהם ניבטה תמונתו של שמחון מעל שער העולם הזה, התגודדו קבוצות של תושבים, שעסקו בויכוחים סוערים סביב הפרשה. מאות התיירים והנופשים הממלאים את בתי-המלון של טבריה, למרות הגשמים והקור, החלו להסתובב סביב המסעדה של אלי עבאדי על חוף הכינרת, בקרבתה אירע הרצח.

אולם למרות העניין הכללי היה בכל זאת אדם אחד בטבריה שכלל לא התעניין ב חידוש הפרשה. היה זה אלי עבאדי עצמו, האיש שמסר עדות מכרעת בהרשעתו של שמחון. אלי, רזה ומצומקל-לחיים, לבוש כי תמיד בחליפה מהודרת, המשיך להסתובב בין הקלחות במסעדתו, כשהוא ניגש לכל שולחן לשיחה קלה עם הקלחות, מנסה לי היות חביב ולהשמיע אמרות מפולפלות.

הצגתי את עצמי בפניו ושאלתי אותו: "קראת השבוע את העולם הזה?"

"לא", ענה אלי קצרות.

"שמעת אולי על מה שהיה כתוב בו?"

שוב היתה התשובה מידית: "לא!"

סיפרו לך אולי ששמחון יצא מבית-

הטהור?"

אלי עבאדי לא נראה מופתע ביותר, אולם

השיב: "באמת? לא ידעתי."

ספרתי לו ששמחון השתחרר. גיליתי לו

ששמחון טוען כי הוא חף מפשע ושהוא

מבקש מכל העדים במשפטו לספר את הידוע

להם, בהשפעת זריקת אמת. הסברתי לו גם

זריקת אמת לא תועיל כלום."

שוב ניסיתי להסביר לו שאין לו מה לח-

שוש מחידוש המשפט, וכי המדובר הוא רק

בצד האנושי של טיהור שמו של שמחון.

לפתע זנח עבאדי בקטע מספורו של שמחון

בהעולם הזה, שרק לפני דקות מספר טען

כי לא שמע אפילו מה כתוב בו. פסק אלי:

"שמחון יכול להאשים אותי בהעולם הזה

במה שהוא רוצה, אותי זה לא מעניין."



התפרסמה בגליון העולם הזה 621, לפני שבע שנים. בתמונה נראה בבירור שלמה (כושי) קאופמן, כשהוא משוחח עם ראש הממשלה. כושי, עמו היתה מירה ארצי בליל הרצח, מטרב לקבל את הזריקה.

לזרוב 64, שם גר כושי עם הזריקה, קשה למצוא. הוא יוצא בשעת בוקר מוקדמת לעבודתו, חוזר הביתה בתום העבודה ויוצא לבנות עד שעה מאוחרת.

חיכיתי לו שעות רבות. לבסוף מצאתי אותו בדירתו, בשעה מוקדמת בבוקר. את הדלת פתחו לי הזריקה, אנשים קשישים בעלי שערות שיבה. במסדרון היתה מונחת חבילה גדולה של שבועונים, ביניהם העולם הזה.

כושי עוד ישן במיטתו. הוא קיבל את שני כשהוא יושב בפיומה חומה, מסר ב אצבעותיו את בלוריתו השחורה ושפמו הי עבה. למרות שזה עתה התעורר משנתו, הוא נראה עירני ונמרץ, כמעט תוקפני.

הצגתי את עצמי בפניו, הסברתי לו את פשר הפרעתי בשעה זו.

"אין לי מה לדבר איתך בנושא זה!"

היתה תשובתו הנמרצת של כושי.

"מדוע?" השתוממתי.

"מספיק הזכירו את שמי בעתונות ואינני

רוצה שיוכרו אותי עוד פעם."

"יתכן שלך תגרם אי נעימות מסוימת.

אולם כאן מוטל גורלו של אדם על כפות

המאזניים. ביכולתך אתה לקבוע מה יהיה

גורלו בעתיד." הסברתי.

כושי התבונן אלי בעיניים כועסות ו

"אתה עוד לא רב"פ - השפם שלך קטן מדי" אומר דוד בן גוריון לאחד התלמידים בקורס ר"פ"פ למנהלה, בסלסלו את השפם... שאין לו. כותרת בלשון זו הופיעה תחת התמונה אשר

שמע בקשר רב את דבריו, כן, הוא קרא ושמע על כל העניין. מה יש לך לומר על שחרורו של שם חוץ? שאלתי אותו.

אפריאט חשב רגע ואחר כך ענה: "שמחון עשה טעות גדולה, טעות גדולה מאוד. במה?"

"בזה שעשה מה שעשה."

אמרתי לשוטר אפריאט שכרגע אין המדר

בר בזה אם שמחון עשה טעות או לא,

אלא בנכונותו שלו למסור עדות מרצון,

בהשפעת זריקת אמת.

אפריאט החייכני מיהר להשיב: "אני שוטר

ואסור לי לדבר כלום. אסור לי אפילו לקבל

אותן כאן. אמרתי הכל במשפט. אם יתנו

לי פקודה במשטרה לדבר עוד פעם, אדבר

עוד פעם. אם המפקד שלי יתן לי פקודה

לקבל זריקת אמת, אני אהיה מוכן לקבל."

לפי טון דבריו, קל היה לחשוב שהיה

זורק את עצמו לכינרת אם המפקד שלו

היה אומר לו זאת. הוא עשה רושם של

שוטר ממושם מאוד. יותר לא רצה לדבר.

ביקשתי ממנו להצטלם. שוב חזרה התשובה: "אם המפקד שלי יגיד לי, אז אני

★ ★ ★

דעתה של האם

אז חיו תגובותיהם של ארבעת עדי

התביעה הראשיים במשפט שמחון, על

בקשתו של שמחון שיתנדבו לקבל זריקות

(המשך בעמוד 16)

אפילו ותיקי רחובות אינם זוכרים לוויה כה המונית כזו שנערכה שם ביום ראשון, השבוע. בשעות אחר הצהריים נסגרו כמעט כל בתי העסק בעיר, התנועה נפסקה והמון נים נהרו לשכונות שעריים. לא היתה זו לוויה של עסקן צבורי או אחד מחלוצי הישוב. אלפי תושבי העיר ליוו בדרכו זו אחרונה שחקן כדורגל, יעקב רוקבאן. יתכן וכיום שמו של יעקב רוקבאן אינו מוכר לרבים. אולם לפני תריסר שנים היה שמו נישא בפי כל. הוא היה אחד הכדורגלנים המוכשרים והמבטיחים שקמו בארץ, חלוץ להטוטן שהקסים במשחקו את כל הצופים. בשנים האחרונות הוזקק רוקבאן (36). שוב לא נשאו אותו על ידיים בגמר המשחקים, תזמורת לא ניגנו במיוחד עבורו,



כדורגלן רוקבאן וידידה
כמו חייל ותיק, בשדה.

כבימים בהם היה משחק נגד נבחרות הצבא הבריטי. אולם למרות זאת לא עזב יעקב את מגרש הכדורגל. יעקב נולד למשפחה תימנית בשעריים, שעלתה לפני חמישים שנה. בגיל 16 עלה על מגרש הכדורגל, ומאז לא עזב. בצד מקצועו כנגי אריזה, היה הכדורגל עיקר חייו. אין ספק שאילו היה משחק בקבוצת צמרת, תחת אימון מאמן קפדני, היה שמו של יעקב מתנוסס כיום ברשימת השמות הראשונה של כדורגלני המדינה. אולם בגלל ענותו ואפיו השקט, לא מיהר להידחק לראש התור, שיחק תמיד בקבוצות מדרגה ב'. חסרונו האחד היה אהבת הטיסה וזמרה. מאחר שהיה תמיד שקט וביישן, מחיך אל כל אחד ואינו מסוגל לענות למעליביו, לקח הכל ללב ומשום כך חירבה לשות. השבת חל יום הולדתה השמיני של בתו גילי. לאחר תקופה ארוכה שלא שיחק, נשמר יעקב על-ידי חבריו שלא ישתה, הופיע ל- משחק החשוב נגד מכבי רחובות. למרות הגשם השוטף והברד, בא למגרש קהל של 1200 איש, שמשחק כדורגל ב- רחובות אינו זוכה לו בכל יום. רבים באו רק כדי לראות את יעקב משחק. ואמנם, כאילו ידע מה עתיד לקרות לו, הציג יעקב את אחד המשחקים הטובים ביותר בחייו. היתה זו שירת הברבור שלו. רטוב עד לשד עצמותיו, מלוכלך בבוקר, המשיך יעקב להקסים את הקהל בלהטוטי. בהפסקה התאונן שגרוננו כואב. במהלך המשחק, תוך כדי נגינה בכדור, נקרע וריד בצווארה. כל זמן שהמשיך לשחק ר לרוץ לא נשקפה לו סכנה. אולם ברגע ש- המשחק הופסק ומחזור הדם הואט, החל הדם להתקשר בגרונו. הוא רק הספיק לל- גום לגימת קפה ולבקר אצל רופא. בדרך לבית החולים מת. הידיעה על מותו פשטה כרעם ברחובות. למחרת, נוסף הזעם אל האבל. עתונאי כ- פורט חסר אחריות פירסם ידיעה כאילו מת יעקב מחנק אלקוהולי. היה זה שקר גס ועלבון צורב לידידיו של יעקב. יעקב מת כחייל ותיק כשהיה הקרב שלו - מגרש הכדורגל.

אמת. איש מהם לא הביע נכונות לעשות זאת. איש מהם גם לא הסכים להביע ידיעה מפורשת על עובדת שחרורו של שמחון. במשך ארבע השנים שחלפו מאז הרצה, היתה לכל אחד מהם ההזדמנות לעשות את חשבון הנפש. ספק רב אם היו אילו שהן תוצאות לחשבון זה.

היו עוד שתי נפשות הקשורות קשר הדוק לפרשה, ואשר היה ענין בתגובתם על שחרורו של חיים שמחון. היו אלה הוריה של מירה.

כותב כתב העולם הזה שניפגש עם אמה של מירה:

מצאנו אותה במחסן הפרודוקטים, ליד המטבח של קבוצת דגניה א'. פניה ארצי, אשה כבת 40, זקופה ותמירה, בעלת שיער כסף ופנים שליוס. הזכירה במידה מרובה את תמונתה של מירה. הבת היתה דומה לאם דמיון רב. כששמעה שבאנו בענין שמ- חון הכניסה אותנו למחסן, נעלה את הדלת ונטלה סיגריה.

ביקשנו את סליחתה על שאנו מעוררים מחדש פרשה כאובה, ביקשנו ממנה /חחת דעה בקשר לטענתו האנושית של שמחון, על עיוות הדין שנגרם לו ועל בקשתו לחידוש המשפט.

רק אז הבינה כי אנו עתונאים. הכאב ניבט מעיניה. היא אמרה רק משפט אחד: "הרבה רוצחים מתהלכים תחת השמש, יהיה גם הוא ביניהם." יותר לא רצתה לומר.

שמחון מבקש ערעור

איזתה שעה, בחיפה, היה חיים שמחון עצמו טרוד בבניית עולמו שנהרס. ב- שבוע הראשון לשחרורו, הסתגר בדירת בני משפחתו, הירבה להאזין למוסיקה קלאסית ברדיו, לקרוא ספרים. מכל קצוי הארץ הי- גיעו אליו מכתבי עידוד ומברקים, שברכוהו לרגל שחרורו. היו אלה ידידים ותיקים מתקופת שרותו בצבא, שעמם לא התראה שנים רבות, וחברים וידידים אשר עקבו אחר כל משפטו בחרדה.

למרות הטרגיות שבגורלו, הרגיש שמחון שאינו לבדו במאבקו לטהור שמו. כי שיצא לרחובות העיר, החל מבקר בתיאטרון וקולנוע, ויהו אותו רבים, מיהרו ללחוץ את ידו. אולם החיים החדשים לא היו ורודים ביותר. תוך זמן קצר נתקל שמחון בסימ- פטום הראשון של מצבו החדש.

בהיותו בכלא החליט שמחון להקדיש את עתידו לטיפול בנוער עזוב. מכיון שהכיר מקרוב את הבעיה ואת תוצאותיה, היה צעדו הראשון בחיים החפשיים לסור אל קצינת המבחן בחיפה, ולברר את אפשרויות ה- עסקתו.

התשובה היתה: "לא!" כל זמן ששמחון עודנו חייב ברצה, - אפילו אם שוחרר - אין אפשרות לקבלו לעבודה זו.

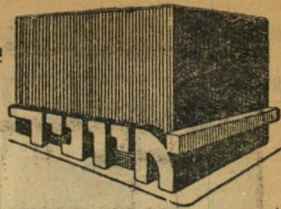
בשלב זה החליט שמחון ללמוד בקורס לכתיבה במכונה, כדי שיוכל לקבל משרה פקידותית. אולם יחד עם זאת החל בצעדים מעשיים לחידוש משפטו, הגיש בקשה ליועץ המשפטי לחידוש המשפט. תוך תקווה שחיים כהן, האיש שעזר לו להשתחרר תודות לזריקת האמת, יתמוך בבקשתו.

על האפשרויות החוקיות שבמשפט זה, אמר לכתב העולם הזה עורך-הדין אשר לויצקי, סניגורו של שמחון במשפט, והאיש אשר השתדל להעבירו וריקת אמת.

"לפי החוק הנוכחי אין אפשרות לחידוש המשפט. אולם בהצעת חוק השופטים שהוג- חה לפני הכנסת, ישנו סעיף הדין בתיקון פרט זה בחוק. כך שבאם יתקבל, תהיה אפי- שרות לדין מחודש במקרים מסויימים גם אחרי החלטת בית-הדין העליון.

"בהצעתי אני לפני ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, הצעתי שבמקרה כזה של דיון מחודש, ישבו בדין חמישה או שבעה שופטים עליונים. ה אלו ואיני מכיר בזריקת האמת כאמצעי הוכחה בדוק ומוח- לס, איני מוכן להגיד כי התוצאה של הורקת זריקה כזו לעדי המשפט עלולה להביא למסקנה שנגיד עליה שהיא אמת הצרופה. אולם לפי עניות דעתי, עם כל הכבוד לשופטים, העדות לפיה נידון שמחון איננה משכנעת ואיני יכול לומר שהיא מספיקה כדי להרשיעו.

לכן, במקרה מיוחד זה, וזריקת האמת יכור לה לחזק את עמדתו של שמחון והצהרתו שהוא הף מפשע, למרות שאיני יודע אם הוריקה היא אמת החלטית. ובמקרה זה, יש מקום לחידוש המשפט."



למה מחכים כולם...

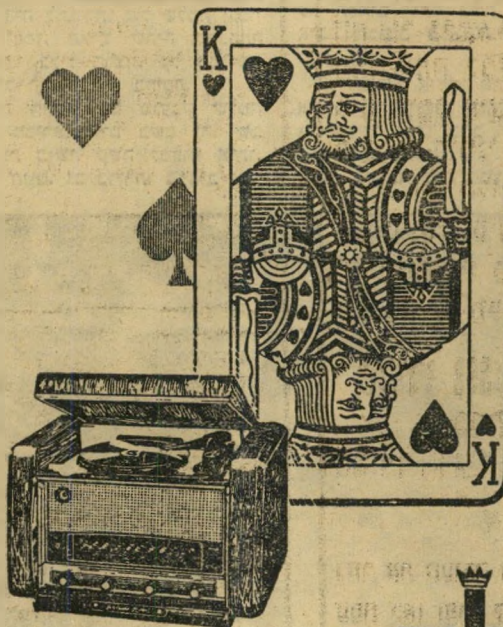
מוכירת סוף העונה

במחירים מוזלים מאד

אנו מוכרים רק את סחורתנו הרגילה -- ידועה כטיב מעולה ובאיכות משובחת.

איוניד

תל-אביב, רחוב אלנבי 31 * דינגוף פנות גורדון



מלך המעקלטים רדיו שניזר

הכעלי רדיו הליפה בע"ה

דורה מי אולם, ראה ר"ג

חצנת בכורה ארזיה רחובות 9 - ריגות: 6.30

גורג ואכל מצגי:

שערוריה בגיאנסיה



2 מערכות, פרולוג 6' תמונות מאת: בקפי וסמלה

מוסיקה: מרק לברי
עברית: ד"ר א. פורישטיין
ציור: יוסף קרל
המנצחים: קונרד מן וד"ר ח. ווינמרגין

ההיסטוריה של חונא

בין קורבנות השלל הירושלמי הכבד, היה גם נשיא המדינה **יצחק בן-צבי** שנקלע יחד עם רעייתו במקרה אל תוך קרב עז של כדורי שלג, שהיה נטוש בין שתי קבוצות ילדים. הנשיא קיבל את ההתקפה עליו ברוח עליונה, והרגיע את הילדים, שנבוכו לאחר זיהוי המטרה החיה שלהם. . . . רעיית הנשיא **רחל ינאית בן-צבי** שיגרה השבוע מכרזת אל המשורר **אברהם סוצקובר** והזמינה אותו לבקר בביתה ולקרוא באוזניה ובאוזני בעלה את הפואמה החדשה שלו במדבר סיני. . . . על הפופולאריות הקיצורנית של שרתי-החוק **גולדה מאיר** בארצות הברית סיפר השבוע בהרצאה בחיפה חבר אחר של משלחת ישראל באו"ם, **דוד ח' כהן**: כשיצאה שרת החוץ מבניין האו"ם, נישא אליה נהג מוניתי ניריורקי ואמר: "הלה גולדה! מה העניינים?". . . . למנהל חברת העובדים **זאב און** יש בבית החצר הפועל של ההסתדרות חדר, וגם שעות קבועות לקבלת קהל, אולם כמעט לעולם אין למצוא אותו בחור חדר זה בשעות אלה. אחד זמרים, שנואש מלמצוא אותו, תלה פתק תחת השלט "זאב און" וכתב עליו "זאב מוש-הון" (זאב איננו כאן, בערבית). . . . האיש בעל הנעליים הגדולות ביותר ב"מדינה", חנא (**"חנא"**) מדוויצקי, נעלב קשות, לאחר שבימויו למרחב התפרסם מאמר על ההיסטוריה של מפלגת פועלי ציון ובו לא הוזכרה העובדה כי גם הוא היה בתוך קבוצת החברים (שכללה גם את **יצחק בן-צבי** ו**נחום זינגר**) שנאסרה לפני 50 שנה בהארשה. "חונא" שלח למערכת מרחב מכתב נרגז ובו תיקון הטעות. . . . על דפי היומון הדתי הצופה סער היה שבוע ויכוח בלשני נלהב, אם יש לקרוא בעברית לפעולת המטאטא בשם "טיאטא" או "טיאטו". אחד המשתתפים הפעילים ב"ויכוח: שר הדואר **ד"ר יוסף בורג**.

חשבון הפרט והכלל

העיתונות האיתלקית הוצפה השבוע ב"שבחים נלהבים לסרט גיבורת היום, שהצגת הבכורה שלו התקיימה בשבוע שעבר, ולא חת השחקניות המרכזיות בו, **חיה הררי**. דוגמאות: "כדי לעצב דמויות אלה היו דרושים שחקנים בעלי רמה המצוייה בצרפת או באנגליה. אצלנו אין בנמצא שחקנים כאלה. לכן, לא מקרה הוא שהשחקנים המוכנים ביותר הם הישראלית **חיה הררי** והצרפתי **סרג' רגיאני**. חיה הררי מתגברת בהצלחה על הקשים שבציצוב הדמות, ב"אונטיקס דקמטי אמיתי" (היומון) לה נוסה, מילאנו). "הקטעים המעוררים את ההתרגשות הרבה ביותר הם של הדמויות גרר מאלדי (רגיאני) ואנה (הררי). ייתכן שהחום האנושי הנובע מהיחסים שבניהם הנו תוצאה מאישיותם של השחקנים, שהם שני השחקנים הטובים ביותר בסרט. . . . חיה הררי היא שחקנית בעלת פנים מלאי

פסוקי השבוע

- **ד"ר יגאל ידין**, בכתבו הקדשה על ספרו החדש המגילות הגנוזות ממדבר יהודה שהוגש לרמטכ"ל רב-אלוף משה דיין: "לרמטכ"ל בהחלט ולארכיאולוג בעתיד, מאת הרמטכ"ל בעבר והארכיאולוג בהווה."
- **"ח"כ הפועל המזרחי מיכאל חזני**: "עובדות כלכליות אינן חייבים מצריים — הן אינן בורחות."
- **אליעזר ליבנה**, לאיש-צמרת מפא"י שאמר לו כי הוא מצטער להודות בצידוקתו (של ליבנה) לגבי דברים שאמר בעבר: "גם אני מצטער על שצדקתי."
- **המשורר חיים גורי**, על סיורי השבועיים המצריים בארץ: "ייתכן כי כופפנו בחייהם כמה סימניקריאה והפכנום לסימני שאלה."
- **אלמוני**, על ההצעה למנות את ד"ר יגאל ידין כראש המשלחת הישראלית באו"ם: "הוא יתאים מאד. מגילת האו"ם היא בימינו אחת המגילות הגנוזות."
- **"ח"כ מפא"י עקיבא גוברין**: "ההבדל בינינו לבין פרלמנטים אחרים בעולם הוא ששם, כאשר חבר פרלמנט רוצה לנוח, הוא יוצא מאולם המליאה ונכנס למזנון השקט. כאן המזנון כל כך הומה, עד שחברי הכנסת הרוצים בקצת רוחה חייבים לצאת מן המזנון ולהיכנס לאולם המליאה."
- **מנהל חברת החשמל אברהם רוטנברג**, שהתפטר השבוע: "רק שריפתו בעל דמיון מפותח היה יכול להפוך את התפטרותי הסופית למיני פתאומי לתפקיד חדש בהנהלה חדשה."
- **העיתונאי אורי קיסרי**: "לרוע המזל, רבים מבני הארץ נוטים לטוס מבחינה תרבותית ישר מאסיה לאמריקה, מבלי לנחות בדרך באירופה."
- **ראובן ("רומק") גרינברג**, לנוכח העצים הכורעים תחת מעמסת השלג בירושלים: "הייתי מביא את לוי אשכול שיראה איך העץ כורע תחת עול המסים שלו."
- **הסופר חיים הזז**, בנתנו פירוש חדש לפסוק תנכ"י: "עוים מאתיים ותיישים עשרים — כלומר, בכל מקום שיש עשרים תיישים יש תיכף ומיד גם מאתיים, עוים" — סוציאליזם, קומוניזם, קאפיטליזם, אנרכיזם, וכולי וכולי."

ידידיו. . . . מנהל בית ביאליק **משה אונ' גרפלד** סיפר השבוע כי יש לו חובבות משלו: איסוף ספרים עבריים שנתחברו על ידי נשים. האוסף כולל כבר כמה מאות כרכים, ביניהם כאלה שציצא לאור לפני יותר מ-200 שנה. . . . שחקן תיאטרון הבימה **דוד זרדי טוען**, כי אילמלי נעשה שחקן, הרי התפקיד המתאים ביותר בשבילו היה תפקיד של אדמו"ר לחסידיים. . . . נציגי ברית בגדאד שהשתתפו בהעידות הברית ש"נערכה בבירת תורכיה אנקרה, יצאו בערב להתברר בבאר של מלון גדול והתפעלו מאד מן הרקדנית שהופיעה בו. התפעלותם הפכה למבוכה, כשנתברר להם מאוחר יותר כי הרקדנית היא ישראלית: היתה זאת **כרמלה גולדברג**. . . . מכתב שנשלח אל הסופר **גרשון שופמן**, מתושבי שיכון הסופרים החושאי בחיפה, ועליו הכתובת: "הר הכרמל, חיפה, הוחזר על ידי הדואר החיפאי לשולחו בצירוף החותמת: "לא ידוע". . . . לציר **מאנח בן**, שהגיע השבוע על מנת להשתקע בישראל יחד עם אסוף האמנות המפואר שלו, יש אח ביש ראל, משורר בשם **מרדכי פק**. כשהעיר פעם מישור למשורר, כי איש אינו מבין את שיריו, השיב: "ומה בכך? גם את ציוריו של אחי אין איש מבין, ובכל זאת הוא נחשב לציר גדול."

כלי שחרזאדה

בחיכות על יצר הרע סיפר **אליעזר ליב' נח** אגדה הודית על שני נזירים בודהאיים שעמדו ליד נחל, כשהתקרבה צעירה יפהפיה וביקשה מהם לעזור לה לעבור. הנזיר האחד הפנה לה את גבו, ואילו השני הרים את ידו יפהפיה ונשא אותה אל העבר השני. למחרת שאל הנזיר הראשון את חברו: "תגיד לי בכל זאת, איך היתה ההרגשה כשנשאת את הצעירה בורעותיך?" השיב לו השני: "אתה רואה, זה ההבדל. אני החזקתה בורעותיך רשכחתי את זה מיד, ואתה סירבת אז להביט בה ועתה אינך יכול להפסיק לחשוב עליה!". . . . כשפירסם אחד במסאנוי מפא"י כתבה ארוכה ומשמיצה על שרי-הפיתוח **מרדכי בנטוב**, נרגז בנטוב על האשמה אחת: שאינו לוקח טרמפיסטים במכוניתו. טוען בנטוב: "נהגי אפילו אינו שואל אותי עוד. לפעמים הוא לוקח כל כך הרבה טרמפיסטים שאני נדחק החוצה". . . . ח"כ תורת המשו" פמ, ד"ר (לרפואת שיניים) **שמעון יוניצ'ק**, נזכר מה אמר לו בשעתו **זאב ז'בוטינסקי**: "אתה האידיאליסט הציני הראשון שהכרתי בחיי!". . . . חברו בסיעה, ח"כ **יוסף שופמן**, בעל בית-החרושה לתוצרת סבון ברמת-גן, היה שקוע לפני צאתו לציפת בניגנת תקליט של ארנסט בלוק, שעזר רר את התלהבותו. לא היה זה מקרה ראשון של התלהבות למוסיקה מצד שופמן: לא מ"כבר הקים מעדון פרטי לשמיעת תקליטים. החברים מתכנסים מדי פעם בדירה אחת, משוחים ביצעים שונים של אותה יצירה. שני סעיפי התקנון של האגודה: לעולם לא יהיו בה יותר משלושה חברים, ואף לאחד מהם אסור להחזיק תקליט של שחרזאדה."

ההרשמה החלה



ספרית "מעריב" מגישה ל-מנוייה את ש"ס ווילנה ה-מלא ("ראס") בתבנית הנו-חה של 14.5x23 סנטימטר המתאימה לכל ארון ספרים ולכל איצטבת. בשיט-הוכנסו סימני פיסוק כדי להקל על הלומד והקורא. השיט מודפס על נייר מיו-חד נטול-עץ, כריכתו כרי-כה עורית מלאה.

מחירו 26.500 ל"י במקום

המחיר הרגיל של 80.- ל"י.



גזור את תעודת ההרשמה הנד-פסת כאן ופנה לתחנת החלוקה הקרובה ביותר לשם ההרשמה.

תעודת הרשמה

אשתתף במיבצע "תלמוד"

(ש"ס וילנא המלא "ראס")

לפי התנאים שפורסמו ב-

"מעריב."

שם המשפחה

השם הפרטי

העיר, מושבת, מושב, קיבוץ

רחוב

מס'

1.ע

ספרית

מעריב

תמונת השבוע



דיגיטלית הופתעו באחד הבקרים הגשומים של השבוע, כשהבחינו כי עוד מעט הפי מעלים ברשתותיהם לא פחות מאשר מכונית מק דיזל בת שש טונות. המכונית, בעלת הכיפה האדומה, היתה שקועה במימי הכינרת מול טבריה והתנוודה לקצב הגלים. היא חגיגה לשם, אחרי שנהגה, יחיאל דוד מגינוסר, פרק ממנה את מטען הארגונים הריקים, במעלה הרחוב היורד לכנרת. לפתע החזה המכונית מחליקה במדרון. ישר לתוך הכינרת.



הרצינות. ואם אתם מספקים, מנו אל (1008/1153).

★ ★ ★ מי אמר שהוא מסלצת?

אם כל בחורי הישיבה הם כמו (1008/1153), ירבו כמותם בישראל. שפור טנה בעצמכן: —

"יש לי הרושם שמכתבי זה יהא רא"ש שון בדוגמתו, ולפי שעה — יחיד במי"נו. אני מתעטף זה שנים רבות באוהלה של תורה — תורה ממש! אך לפתע גי"ע עורתי ואמרתי לעצמי: שא עיניך בחור ישיבה, וראה בעלמות הללו המבקשות לנפשו טרף גברי מעל דפי העולם הזה! וכי אתה אינך בשר ודם פשוט? שמא אין הדברים, באמצעות מדורה של רותי, מגיעים לכלל תכלית ומעשה — אולם ודאי שהנאה פורתה עשורים הם להסב. ובכן — לתכלית הדברים:

"אני בחור ישיבה שחזרתי אליה ל— אחר שתיים וחצי שנות שרות צבאי, ודוקא שרות קרבי, ועתה הנני על פיס"גת הבחורות, כלומר הנני בגיל 23, אותו גיל שהרבה בנות מתברכות בו בלבן. לאלו המדמות בנפשו כי בחור ישיבה נראה כמפלצת — הרי לא מיניה ולא מקצתיה! אני דומה לכל שאר האנשים,

הסיפוס שלי



שמעו מה קרה לעמוס בראון מכפר אתא.

"את התמונה הזאת מצאתי בזמן ש"רתי במילואים בראס סודר, לפני כחודש וחצי. מאז היא התגלגלה בין שאר ה"פצצים שהיו לי בין הציד, אבל בגססן האחרון, מבלי להרגיש בזה, כל פעם באה לי התמונה ליד.

תקותי היחידה היא שבעלת התמונה היא לא אחת מן התושבות הקבועות שם, כי אם כן, הרי זה יהיה קצת קשה לעשות שוב את הדרך, דרך כיף התקווה הטובה כדי למצוא אותה. רותי, את לא מכירה אותי, אני מסוגל לזה, כי הער"נים הממזרות מוצאות אותי מן ח"כלים. בכל אופן, תקותי היא שהנערה היא בכל זאת ישראלית. אנא, עזרי לי למצוא אותה, ויחד עם זאת לחזור לי את מנוחתי הנפשית."

והאנשים דומים לכל שאר בחורי הישי"בה. גובהו אינו עשוי להרתיע אותן בחזרות המדברות גבוהה — אך גם בין הנמוכים אין אני מוצא דוגמה מתאימה, כלומר גובהו הוא 172 ס"מ, ודומה שזה מספיק.

"ביחס לשאר העניינים, הרי בקצרה: קצת ביישן, אך חובב המורה, ליד ה"אוזן וחובב תחביבים צבאיים: טילולים, קומיזיס, שחיה בים וכן אוהב תיאטרון, ספרות ומוסיקה כשהיא לא כל כך קלאסית. כן, נזכרתי — גם פרקי חזנות.

המועצות מתבקשות להיות ירושלימיות, אך בולית ברירה — כלומר — להגר לירושלים לשם כך, אינני דורש. אני יכול רק להבטיח שהן תמצאנה עי"ן רב בכתיבתי, רק למען השם שאחת וזאת לא תהיה מכוערת מדי. מספיקה מנת ליסטיק אחת לשבוע."

רדיו

גלים קצרים מהכלא לאולפן

לסירה אחת בלי שדושה הפך קול ישראלי, לאחר ששלושה ממנהליו יצאו בארץ תו זמן להפשות ממושכות. הנופשים בעת ובקונצרט הם סגן המנהל הכללי חנוך גיבתון, מנהל התוכנית ד"ר ישעיהו שפירא והמנהל הפועל של מחלקת החדשות צבי משה כנר. העבודה מתנהלת בהיעדרם מבלי שחסרונם יורגש... **רחמים עמאר**, הכנר המזרחי המפורסם ומנצח מקהלת ה"ילדים" שנידון בשעתו למאסר בשל מעשה סדום, הוחזר בחשאי לעבודה בשירות השי"ד, בו הוא מנצח שוב על אותה מקהלת הילדים שמתוכה בחר בזמנו את קורבנותיו. כדי לא לעורר תשומת לב ציבורית לעובדה זאת, נקרא עתה רחמים עמאר במשרדים בשם רחמים בן-מנשה... **קרין קול ישראל** חיים תדמון, שניסה במשך חור"שים אחדים את כוחו בקריאת חדשות משור"בת, פוטר לבסוף מעבודתו לאחר מחאתו הנמרצת-מאד של ח"כ מפא"י ברוך אונגיה, ששמו נקרא בסעות בפי הקריין כ"אוי"בניה... **הודעה משעשעת ביותר** הושמעה בשבוע שעבר בשירות הבוקר של קול ישראל. לאחר שהושמע צד אחד של התקליט וואלט פנטאסטי מאת גלינקא, הש"ת רץ לפתע רגע ארוך מאד של דומייה, ול—אחר מכן בקע שם המקהלה קולו של הקריין אפרים אבא: "קורה שאי אפשר לגנון את היצירה עד הסוף, מפני שהתקליט גשבר מתחת למיקרופון. סליחה, מתחת לגרמופון. נמשך בגלינקא. אותו גלינקא. הביצוע — אותו ביצוע." כעבור רגע בקעו מן המקלט צלילי הקאמארינסקיה של גלינקא... **גלי צה"ל** דנים עתה באפשרות של יצירת תוכנית בידור חדשה ונרחבת, שתשתף את מתנות צה"ל ברחבי הארץ בתחרות חידו"נים ובידור כל-ארצית, ושמשרדה יימשכו ששה חודשים, עד שאחד המחנות יצא כ"מנצח. התוכנית, שתאורגן כדוגמת הלינה במשחקי כדורגל, תתפוס לפי ההצעה את מקומה של תוכנית הבידור הפופולארית קלע למטרה.

תדריך

תוכניות אלה, מתוך שידורי השבוע הבא, עשויות להיות מעניינות. שינויים אפשריים.

● **עם ילקוט בצד** (יום ד' 7.10): גלי צה"ל — התוכנית הראשונה בסידרה חדשה שתוקדש לביקור-החפץ מתוסכמים במקומות שונים בארץ עם המיקרופון ביד, תכלול ביקור בקיסריה העתיקה והחדשה.

● **זרקור** (יום ה' 8; גלי צה"ל) — התוכנית השלישית בסידרתה של שולמית הראבן, מסמכי האויב מגלים, וקודש לזרכי החינוך וההסברה בצבא המצרי, כפי שהם משתקפים מתוך שלל הספרות שנמצא בעזה ובחצי האי סיני.

● **קלע למטרה** (יום ה' 9.15): גלי צה"ל — התוכנית שהוקלטה במועדון ה"קצינים" בחיפה כוללת חידון בזק היתולי של שבח חיים, שעשוקון המוגש על-ידי מרדכי פרימן, הופעת-אורח של יעקב בנאי בקטעי הומור ובמה חופשית לחובבים מבין הקהל. עורך התוכנית והמנחה הוא, כרגיל, דוד ריבלין. תהיה זה כנראה, תוכנית את רונה בסידרה זו, שהתחבבה על מאזיניה.

● **סימפוניית "לונדון"** מספר 104 של היידן (שבת 8.20): קול ישראלי — הודמנות ראשונה לקהל חובבי ה"מוסיקה לשמוע ולשפוט את הצעיר במנצח ישראל, הפסנתרן יהלי חגמאן, המנצח ב"מקרה זה על התזמורת הסימפונית המאוחדת של הקיבוץ המאוחד והקיבוץ הארצי ה"שומרי-ההצ"ח.

● **כליות ולב** (יום א' 8.25): גלי צה"ל — בתוכנית זאת נפתח סיבוב חדש בחידון הסיבובים של גלי צה"ל. המאזין ית"בקש לענות בכל חידון, הנערך אחת לשבוע עיים, על סידרת שאלות מתוסכמות מתחומי האמנות, ההיסטוריה והמדעיות. יהיה עליו לזהות שתי תמונות מפורסמות על-פי הדור שית"בניהן, או להכיר חברי-כנסת על-פי חיכוכם המוקלט. מאזינים ששיבו באמצעות הדואר לשאלות שתושגנה בשלוש התוכניות הבאות — יש להם סיכויים, אם יצטיינו להיות מוזמנים להופעה חיה בתוכנית אח"רביעית, המסכמת את הסיבוב. תוכנית אח"רונה זאת תיערך בפני קהל חיליים במחנה צבאי, ותוכנה את משתתפיה בפרסי ספרים ותקליטים ארוכי-גג.

ספרים

מקור

אהבה מיושנת

האהבה מבראשית עד ימינו (נמאת ד"ר ארנסט הלזר, הוצאת אור, 419 עמודים) — גרם צרות צרורות לספרנים בערי הארץ הגדולות, מיד לאחר הופעתו בשנת 1940. הסיבה: מרבית תמונות העירום שב"ספר נעקרו מתוכו, נשארו כמזכרת נצח ביו"קוראים צעירים. הורים רבים באו למנהלי הספרייה, האשימו אותם בהפצת ספרות פור"נגרופית.

כיום, עם הופעת המהדורה החדשה של הספר, קשה להבין את גורמי התרגשות של נערי 1940. יצירתו של הלזר אינה אלא הסבר מעשי קצר על חיי המין של האדם, בתוספת גיבוב דברים ארוך על הצדדים ה"פסיכולוגיים, הדתיים והמיסטיים שבאמנות האהבה.

מאחר שעורכי המהדורה החדשה לא טרחו להכניס בה שינויים סיגנוניים, או ענייניים, אפשר למצוא בה כמה וכמה ביטויים מור"רים, כגון טכסואלי במקום מיני, רליגיוזי במקום דתי, מדיעני במקום רפואי. כן אפשר למצוא בה כמה וכמה מסקנות מרעיות מוזרות, אשר שלטו בראשית המאה העשרים. אחדות מן המסקנות: "הנשים המתנוונות ביו"תר הן גם הנשים החושניות ביותר... נע"רות המתחילות בחיי מין בגיל צעיר מיו"טות להתאבדות... כל נטייה של האשה אל הגבר תחילתה בסקרנות רגילה... במקום שהשאפה הטבעית להמשכת המין קיימת ב"כל המסקנות הללו הופרכו זה מכבר על-ידי מחקרים חדשים יותר, כגון מחקריו של קיני"סי.

תודעה קוסמית. הלזר טוען כי חייב האדם נגסות ולזכך את היצרים הבהמיים שלו ולהעלות אותם לדרגה של תודעה קוס"מית. מובנה של תודעה זו אינו ברור לא בתחילת הספר ולא בסופו. הקורא הנבון מג"לה רק כי בתודעה המסתורית נתברכו כמה וכמה אישים היסטוריים ותנ"כיים, כגון גר"עון השופט, ישעיהו הנביא, הפילוסוף הסיני לאו טסה, האלכימאי הבריטי רוג'ר בייקון הפילוסוף ברוך שפינוזה והקצין הבריטי גיימס גארדינר, שראה את דמות ישו מטיילת על פני ספר גדול, דקות מספר לפני פגי"שתו עם אשה נשואה.

ברורות יותר הן עשרות האימרות המוסי"עות בספר, מוקדשות רובן ככולן לבעיית האהבה. אחדות מהן:

● התלמוד: אל יהיו תלמידי חכמים מ"צויים אצל גשותיהם כתרנגולים.

● ספר הזוהר: מהי נשיקה? התדבקות רוח ברוח.

● פרידריך ניצשה: הכל חידה באשה, ולכל פתרון אחד: הריון.

● בין אימרות התלמוד לבין אמרותיו של ניצשה, נדחסו דברי פילוסוף חדש יותר, כגון "על כל תכסה אהבה, אשר פט"לאחר: ההפרזה עליה." הפילוסוף שהפרי"בניתוח מטפיסיפוספיקולוגי של האהבה: ד"ר ארנסט הלזר.

וא רבלו

מעטים מוז רבים (מאת אברהם ויי"בר, הוצאת מערכות, 184 עמודים) נכתב, לדברי המחבר, "לפי המבחן ביומן, אשר בו נרשמו דברי סוד — מעשי מחתרת של חברי ההגנה — בכמה סתר ובכינוי שמות." היומן הוטר בסליקים שונים של תע"ש, בהם עבד ויינברג, ספג לחות, הצהיב וה"טשטש.

נראה כי השחתת היומן המקורי עוררה את ויינברג למעשה לא-כליכך מקורי: לעי"סה מחודשת של פרשיות נעלמות ממלחמת העצמאות, אשר כבר התפרסמו בספרים אחרים — החל בספרו הוא, פרויקט"ניש, וכלה בבסדות-פלשת מאת אורי אבנרי.

הלעיסה, ככל הלעיסות הספרותיות, לא יכ"לה שלא לפגוע בדיוק העובדות. פרשת חנה סנש, כפי שתוארה על-ידי ויינברג, נבדלה בפרטים רבים מן הפרשה כפי שתוארה על-ידי לועסים אחרים, כגון אפרים ומנחם תלמי. אי דיוקים אחרים: הפל"ח כבש את צפת אך ורק מפני שהשתמש בדיוקדוק; הפלא"ח חים הערבים סינו את אוור ירושלים אך ורק כתוצאה מגבורתם של הלי"ה; אריה קר"צר, מספר הפלוגה האגזי מחטיבת גבעתי, נהרג בעת פריצת הגייסים מבית-עפא לעבר נגבה.

אין ספק שהקורא הצעיר, אשר נטייתו לספורי-מלחמה שולחנה על-ידי מערכת סי"ני, יבלע דייסה זו מבלי להריח אותה. קל"קול הקיבה יבוא רק מאוחר יותר.

לפני שבועות מספר פירסמתי את מכ"תבו של בחור מאלג'יר. התגובה לא איחרה לבוא. הוא החל מקבל מכתבים. ביחן שאין הוא צבר ואין הוא מתנהג כמוכס ושולח אותי ללכת אחרי שעשיתי את שלי. קיבלתי ממנו לפני שבוע מכתב תודה קצר ומלבב, כשהוא מברך בהי"דמונת זו נס העולם הזה כולו. את מכתבו סי"ס: "כשאבא ארצה, לא אשי"כח העולם הזה."

אינני מבקשת מכס לזכור את כל העולם הזה, לכן שידאג העורך הראשי, אך לפחות זכרו אותי.

★ ★ ★
אם תרצו — אין זו בריחה
"כדי שלא אהיה כבדיחה אנגלית," אומרת (1008/1151), "וכדי שלא תהיה בידך האפשרות להוציא עלי לעז וזומר "איה יופי" — מחנכת דור המחר", גלי אפליג כתר — רוצה לעצמי מלבד ציון, היא שהוא הגיל — 17.5. אי"סמיגריסטית ושואפת להיות מורה בישראל, והשאר מוטב שישאר באזוקת נעלם, סבורה היא.

לסמיגריסטיה, כנראה אין הרבה עבר דות בית, אחרת, מניין היתה לוקחת את הזמן כדי לכתוב לכל אלה שהיא רוצה? היא דוגלת, כנראה, גם בכמות וגם באיכות. היא רוצה להתכתב עם:

1. שחקן בסטודיה דרמטית — ה"הסבר — עם שחקן שמוצקות רגליו על קרשי הבמה, זה מסוכן, ועם תלמיד זה כבר עסק יותר נוח. ואני תמיד שואפת להגיע לבמה ולקלעיה. יש בי משהו בר"נרדי מאד (אינך מתכוונת לכלביות, אני מקווה);

2. סטודנט לרפואה, ההסבר — מ"רובות הן האחריות במשפחתנו ורומא אין להתאמת השוויץ;

3. עם כל סטודנט באוניברסיטה ה"ירושלמית. ההסבר — התוכנית שלושה בסירה אחת ניתנו ברדיו על קצה ה"מזלג. בלחית סטודנט ירושלמי יש אפי"שרות חזקה להיות נוכחת בתוכנית כי זאת מתחילתה ועד סופה.

4. עם כל סטודנט בטכניון. ההסבר — פורים הולך וקרר אלינו, וכידוע שר"אף כל לבב צעיר להיות נוכח במסיבות פורים, שהצלחתם היא זו של הסטודנ"טים והיפאיים בלבד. נוסף על כך, קרר"בה אני קירבה גיאוגרפית לטכניון וזה לא רע...

5. עם טייס. ההסבר — תמיד מעו"ספת אנוכי בחלומות בעננים. עז רצוני להכיר את זה המעופף שם בשחקים במוצקים ובהרגלים.

6. עם כל פרט קצונה — אני נוטה להעריך את כל זה שהצבא מרשה לו ל"הצטייד בדרגות על הכתף כשהוא יוצא את המחנה מיוגע ומיוגע עד לזוועה." מבחר מגוון, לא כן?

★ ★ ★
הם עושים זאת באיטלקית
עתה, שכל חנות שנייה בתל-אביב מר"כרת אספרסו ומיצה נאפוליטנית מן ה"ראוי יהיה להשלים את החסר בהשכלה על איטליה גם בהתחדעות אל איטלקים. ויש לי באמתחתי הברוכה, בדיוק שני טיפוסים מתאימים לכך.

שניהם (100/1152) הגיעו כתיירים לפ"ני שלוש שנים מאיטליה, ראו את הארץ כי טובה, והחליטו להשתקע בה. עתה הם משרתים בצה"ל. שניהם בוגרי תיכון ורוצים להתכתב עם נערות בגיל 20-17. אחד רוצה תל-אביבית, שני, אחת מסבי"בות גתיה-חררה.

Ecco!

★ ★ ★
לא ספורטאים, ספורט

היא באמת רוצה להתכתב. לא סתם כך. באמת. היא משתגעת להתכתב. על כל הנושאים. היא תלמידת שמינית רי"אלית, מתעניינת במיוחד בכימיה, שחיה וקליעה למטרה. היא איננה מתעניינת בספורטאים, כי אם בספורט עצמו. בכל

— דידי